

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

CO₂-voortgangsverslag
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)

RVO

1 januari 2022 t/m 31 december 2022

Inhoudsopgave

1. Basisgegevens	3
1.1. Beschrijving van de organisatie Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	3
1.2. Verantwoordelijken CO2-Prestatieladder	3
1.3. Referentiejaar	4
1.4. Rapportageperiode	4
1.5. Verificatie	4
2. Afbakening	4
2.1. Organisatiegrenzen	4
2.2. Wijziging organisatie	4
2.3. CO2-gunningsprojecten	4
3. Berekeningsmethodiek	5
3.1. Actuele berekeningsmethodiek en conversiefactoren	5
3.2. Wijzigingen berekeningsmethodiek	5
3.3. Uitsluitingen	5
3.4. Opname van CO2	5
3.5. Biomassa	5
3.6. Onzekerheden	5
4. CO2-emissies	6
4.1. CO2-voetafdruk basisjaar	6
4.2. CO2-voetafdruk rapportageperiode	7
4.3. Trend over tijd	7
4.4. Doelstellingen	10
4.5. Voortgang	11
4.6. Reductiedoelstelling wagenpark zero-emissie	13
4.7. Reductiedoelstelling zakelijke mobiliteit woon-werkverkeer	13
4.8. vliegreizen	15
4.9. Reductiedoelstelling Elektriciteit 100% hernieuwbaar in 2030	16
4.10. Reductiedoelstelling Gemiddeld 2% energiebesparing per jaar voor de rijksgebouwen	17
4.11. Reductiedoelstelling Gasverbruik van alle rijksgebouwen met 30% afgenomen ten opzichte van 2019 en voor 18 minimaal 50% afkomstig van hernieuwbare bronnen.	18
4.12. Reductiedoelstelling Afval (Scope 3)	21
4.13. Reductiedoelstelling ICT (Scope 3)	22
4.14. Reductiedoelstellingen Duurzaam Hybride werken (Scope 3):	23
5. Initiatieven	24

Inleiding

Het opstellen van de periodieke rapportage is onderdeel van de stuurcyclus binnen het energiemanagementsysteem dat in het kader van de CO₂-Prestatieladder is ingevoerd door RVO. Deze stuurcyclus staat beschreven in het CO₂-Managementplan.

Deze periodieke rapportage is opgesteld door het team Duurzaam RVO en beschrijft alle zaken zoals beschreven in §9.3.1 punt a t/m t uit de NEN-EN-ISO 14064-1:2019.

De volgende aspecten uit de ISO 14064-1 zijn tenminste beschreven in dit rapport:

Beschrijving van de organisatie (a), Verantwoordelijken (b), Rapportageperiode (c), Organisatorische grenzen (d), Actuele berekeningsmethodiek en conversiefactoren (f, m, n, o, r, t), Opname van CO₂ (g, h), Biomassa (f, g), Directe en indirecte emissies (i, j), Referentiejaar (k, l), Wijzigingen berekeningsmethodiek (k), Uitsluitingen (h), Herberekening basisjaar en historische gegevens (j, k), Onzekerheden (p) en Verificatie (s).

1. Basisgegevens

1.1. Beschrijving van de organisatie Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

De Rijksoverheid zet zich in voor een uitstekend ondernemersklimaat. Ministeries stippelen daar beleid voor uit. De taak om dit beleid uit te voeren ligt bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

Ondernemend Nederland kan bij ons terecht met vragen op het gebied van duurzaam, agrarisch, innovatief en internationaal ondernemen. Onze specialisten maken zich dag in dag uit sterk om ondernemende Nederlanders en beleidsmedewerkers vooruit te helpen. Wij bieden voorlichting en advies, financiering, de juiste contacten of gewoon een goed gesprek. We stellen regelingen op, voeren ze uit en zorgen dat wetten en regels worden nageleefd. RVO is een zelfstandig onderdeel van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Practice what you preach

In 2019 is het nationale Klimaatakkoord afgesloten waarin maatregelen zijn afgesproken waarmee Nederland in 2030 49% emissiereductie bereikt, ten opzichte van 1990. Dit is een grote opgave voor de samenleving. De Rijksoverheid wil verantwoordelijkheid nemen door als organisatie zelf het goede voorbeeld te geven. Daarom is in het Klimaatakkoord het hoofdstuk 'voorbeeldrol Rijk' opgenomen met de doelstelling "klimaat neutrale bedrijfsvoering in 2030".

Deze doelstelling is als ambitieus te kwalificeren gegeven de uitdaging dit te realiseren bij de uitstoot in de bedrijfsvoering. In 2019 hebben de ministeries EZK en LNV en de daarbij horende diensten, onder wie RVO, het manifest verduurzaming bedrijfsvoering opgesteld. Het manifest staat voor de bijdrage van de verschillende dienstonderdelen aan de opdracht van een klimaat neutrale bedrijfsvoering.

In het manifest staan de volgende zeven speerpunten:

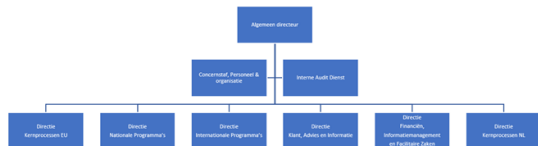
- 100% zero-emissie van het wagenpark in 2028
- maximaal 35% restafval eind 2020
- klimaatvriendelijke catering
- het verbeteren van maatschappelijk verantwoord inkopen
- duurzame ICT
- vermindering van de CO₂-uitstoot van de zakelijke mobiliteit met 50% in 2030
- verbetering datavoorziening, waaronder CO₂-footprint en CO₂-managementsysteem

Met deze speerpunten geeft RVO invulling aan het statement "Practice what you preach" en streeft het als koploper/voorloper hier invulling aan te geven op het gebied van verduurzaming. RVO wil hiermee het belang van maatregelen omtrent het afbouwen van emissies waar RVO een sterke invloed op heeft in de bedrijfsvoering en de keten onderstrepen.

RVO is gecertificeerd voor de CO₂-Prestatieladder op niveau 4. De CO₂-Prestatieladder helpt organisaties om hun CO₂-uitstoot inzichtelijk te maken en te verminderen. Hiermee is een van de (duurzame)concern doelen van 2022 gerealiseerd: Het certificeren van RVO op niveau 4 van de CO₂PL. De ambitie van RVO is om zich te kwalificeren op niveau 5 van ladder evenals I&W/Rijkswaterstaat. Waar de meeste overige ministeries op niveau 3 acteren, wil RVO vooroplopen. RVO wil hiermee maatschappelijke impact creëren in de ketens/sectoren waarin zij actief is.

1.2. Verantwoordelijken CO₂-Prestatieladder

De algemene directie RVO is eindverantwoordelijk voor het behalen van de RVO-duurzaamheidsdoelen, waaronder die voor CO₂-reductie. Besluiten over maatregelen worden genomen binnen de reguliere sturingslijnen, zoals de SDG/Duurzaamheid stuurgroep.

Figuur Organogram RVO

Verantwoordelijk voor de uitvoering van de werkzaamheden in het kader van de CO₂-Prestatieladder zijn:

- Directieniveau: Johan Maas, directeur FIFZ en Peter van der Woude, plv directeur FIFZ
- Afdelingsniveau: Mardi Brouwer
- Teamniveau: Chris Steensma (Projectleider CO₂PL)

Stuurgroep

Geeft sturing waar nodig in de ideeënvorming reductiemaatregelen -doelstellingen en de concrete uitwerking daarvan binnen de CO₂-Prestatieladder:

- Abdeluheb Choho, Algemeen directeur RVO,
- Johan Maas, Directeur FIFZ,
- Tjerk Opmeer, Directeur Internationale Programma's,
- Peter van der Woude, plv. directeur FIFZ, voorzitter.

1.3. Referentiejaar

Het referentiejaar is 2019 voor de RVO organisatie.

1.4. Rapportageperiode

1 januari 2022 t/m 31 december 2022

1.5. Verificatie

De CO₂-footprint (halfjaar) is niet geverifieerd door een erkende instantie, maar wordt door de CI (Certificerende Instantie) tijdens de externe audit (met een beperkte mate van zekerheid) uitgevoerd. Dit is conform het Handboek 3.1. Er wordt dan gekeken naar compleetheit van de energiestromen en de (bron)data.

Het basis jaar 2019 is wel geverifieerd. Onze registratie tool Smarttrackers maakt gebruik van de meest actuele emissie- coëfficiënten(factoren).

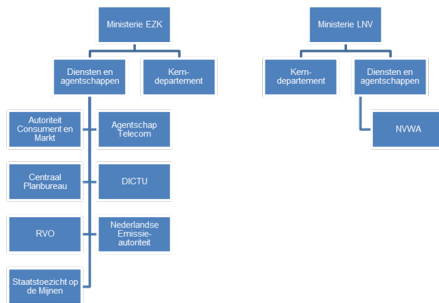
2. Afbakening

2.1. Organisatiegrenzen

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland is een organisatie die ruim 6.100 medewerkers telt, verdeeld over 7 vestigingen en heeft besloten zich zelfstandig te laten certificeren op niveau 4 van de CO₂-Prestatieladder. Om te kunnen bepalen wat allemaal binnen de grenzen van de uitvoeringsdienst valt, is er ten eerste een organisatorische grens vastgesteld. Deze terminologie wordt door het Handboek van de Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen (SKAO) gebruikt en bepaalt wat de afbakening is van een organisatie.

De grens is opgesteld volgens de eisen van het Greenhouse Gas Protocol, zoals beschreven in hoofdstuk 4 van het Handboek CO₂-Prestatieladder versie 3.1. Voor de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland is het niet mogelijk om de bepaling aan de hand van een Kamer van Koophandel-uittreksel te bepalen.

Om deze reden is besloten om de mate van zeggenschap over directies als uitgangspunt te nemen. Op deze wijze is er bepaald of RVO invloed kan uitoefenen op de betreffende directies en eventueel mee moeten worden genomen in de organisatiegrenzen. Tevens vindt u in dit document een overzicht van de directies en de bijbehorende structuur. Separaat is een boundary beschrijving opgesteld in de vorm van een Nota.

Figuur Organogram Ministerie EZK/LNV

De organisatie Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) bestaat uit de volgende directies.

- Algemene directie (inclusief Interne Audit Dienst en Concernstaf, Personeel & Organisatie):
- Directie Kernprocessen EU
- Directie Kernprocessen NL en Juridische Zaken
- Directie Nationale Programma's (inclusief Netherlands Space Office)
- Directie Internationale Programma's
- Directie Financiële Zaken, Informatiemanagement en Facilitaire Zaken
- Directie Klant, Advies en Informatie

Al deze onderdelen van RVO vallen binnen de organisatorische grens van RVO.

2.2. Wijziging organisatie

Sinds 1 juli 2020 is het Instituut Mijnbouwschade opgericht. Het IMG is een zelfstandig bestuursorgaan. Volgens de operationele zeggenschap methode die we voor het ministerie hebben gehanteerd, vallen ZBO's buiten de scope van de CO₂-prestatieladder. Er zijn verder geen significante wijzigingen in de organisatie in de afgelopen periode.

2.3. CO₂-gunningsprojecten

Er is geen sprake van projecten met gunningvoordeel.

3. Berekeningsmethodiek

3.1. Actuele berekeningsmethodiek en conversiefactoren

Deze periodieke rapportage is tot stand gekomen op basis van het reglement van de CO₂-prestatieladder conform handboek 3.1 zoals gepubliceerd in juli 2020 door SKAO.

De emissiefactoren zijn vastgesteld op basis van de website CO₂-emissiefactoren.nl, waarbij de wijzigingslijst van SKAO als leidend wordt beschouwd.

3.2. Wijzigingen berekeningsmethodiek

Er zijn geen wijzigingen in de berekeningsmethodiek.

3.3. Uitsluitingen

Er zijn geen significante emissiebronnen niet meegenomen in de CO₂-voetafdruk.

3.4. Opname van CO₂

Er is geen sprake van opname van CO₂.

3.5. Biomassa

Er wordt binnen de organisatie geen gebruik gemaakt van biomassa.

3.6. Onzekerheden

Energie/ stroom	Brondata	Onzekerheden
Elektriciteitsverbruik panden	RIJKspanden via DBenergie(Dash board RVB) Overige datahuurpanden en specialties via opgave verhuurder BVO gegevens uit Huisvestingsplan maart 2021	Data over BVO is niet altijd 100% betrouwbaar. Door mutatie in afname gehuurde BVO's. Door aan te sturen op verdieping van de Dienst Verlenings Afspraken(DVA) neemt betrouwbaarheid toe.
Elektriciteitsverbruik Data centra	Gebaseerd op opgave beheerder middels gebruiksrapportage	Niet zichtbaar te herleiden tot energie leverancier nota. Daarnaast is specifiek verbruik naar RVO (servers) nog nader te specificeren. Inzet om gebruiksrapportage te specificeren hierop.
Gasverbruik panden	RIJKspanden via DBenergie(Dash board RVB) Overige datahuurpanden en specialties via opgave verhuurder BVO gegevens uit Huisvestingsplan maart 2021	Data over BVO is niet altijd 100% betrouwbaar. Door mutatie in afname gehuurde BVO's. Door aan te sturen op verdieping van de Dienst Verlenings Afspraken(DVA) en Addendums op wijzigingen op te vragen neemt betrouwbaarheid toe.
(Stads)warmte	RIJKspanden via DBenergie(Dash board RVB) Overige datahuurpanden en specialties via opgave verhuurder BVO gegevens uit Huisvestingsplan maart 2021	Data over BVO is niet altijd 100% betrouwbaar. Door mutatie in afname gehuurde BVO's. Door aan te sturen op verdieping van de Dienst Verlenings Afspraken(DVA) en Addendums op wijzigingen op te vragen neemt betrouwbaarheid toe.
(Zakelijke) OV kilometers	SHUTTEL-rapportages decentraal per dienst. Taxi-ritten, huurauto's en internat. trein: via TEMrapportages uitgewerkt in dashboard EZK/LNV Nationale taxiritten: FMHrapportage	SHUTTEL rapportages kunnen niet centraal opgevraagd worden. Hierdoor afhankelijkheid van diverse personen voor het opleveren van de gegevens. Rapportages Internat.trein reizen niet optimaal: geen km's in genoemd waardoor handmatige berekening nodig is internat. huurauto's registratie: idem maar ook arbeidsintensief en complex door aantal aannames en schattingen.
(Zakelijke) reizen privé-auto	Centraal voor alle diensten: InformatievoorzieningEZK-LNV@minezk.nl Via dashboard EZK/LNV	Geen onderscheid in zakelijke dienstreizen en woon-werkverkeer. Nu op basis van schatting per dienst.

Zakelijke vluchten	TEM rapportages alle diensten uit dashboard EZK/LNV I 2021: directe toegang tot VCK travel via Dashboard	Handmatig verdeling in korte, middellange en lange vluchten. Tem uitdraai voor RVO ontvangen. Nu is op management niveau inzichtelijk het vlieggedrag te maken.
Keten Afval	Bron gegevens zijn niet via een centraal systeem verkregen, maar via diverse kanalen (van afval verwerkers en CDV's).	In de nieuwe aanbestede contracten is dit ondervangen door centrale registratie op Seenonsplatform.
Keten ICT	In 2019 is men in gebruik zijnde apparaten op een andere manier gaan rapporteren.	Uitvraag op apparaten en Data centra niveau via DICTU (Dienst ICT Uitvoering). Heeft inzicht in aantallen en verbruik.
Keten Hybride werken	Wij hebben geen inzage in het energieverbruik of de afvalproductie bij de medewerkers thuis. Alleen de door RVO uitgegeven ICT middelen zijn bekend.	Privé verbruik cijfers medewerkers zijn niet inzichtelijk.

4. CO₂-emissies

4.1. CO₂-voetafdruk basisjaar

N.B. scope 1 en 2 incl. zakelijk verkeer.

In 2018 heeft RVO voor de eerste keer een footprint in kaart gebracht, waarna we in 2019 de footprint in gezamenlijkheid met de EZK/LNV community hebben bepaald.

Vanwege de samenwerking binnen de EZK/LNV community, waarbij alle organisatieonderdelen behorend binnen de organisatorische grenzen van EZK/LNV gezamenlijk 2019 als referentiejaar hebben aangeduid, zal RVO dat voor de eigen certificering idem aanhouden als referentie. Zo wordt mogelijke verwarring m.b.t. reductiepercentages voorkomen.

De belangrijkste factoren die in 2019 zijn vastgesteld voor RVO:

- Elektriciteit
- Vliegreizen
- Verwarmen (gas/warmte)

Inmiddels zijn er in deze periode (2019) een aantal maatregelen geïmplementeerd die invloed zullen hebben op het elektriciteitsverbruik.

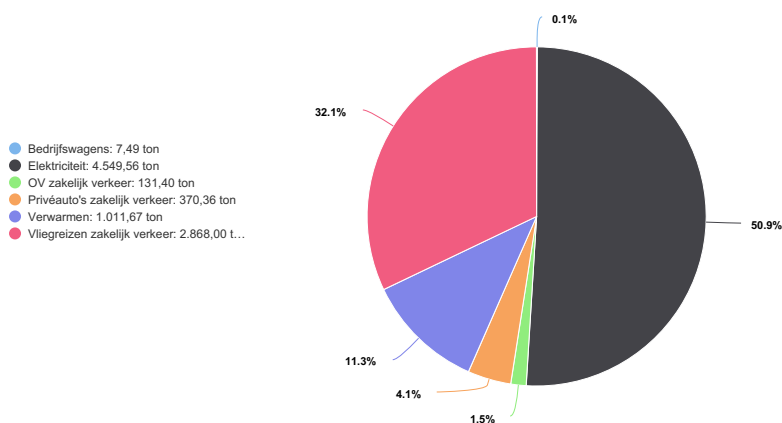
Zoals:

- Installatie van PV-panelen in Den Haag
- WKO-installatie Den Haag; heeft invloed om verwarmen, maar ook op mogelijk elektriciteitsverbruik omdat de installatie zelf ook energie verbruikt (mogelijk nivelleert dit in zomer en winterperiode).

De cijfers van het referentiejaar zijn in deze rapportage niet aangepast, omdat er geen significante wijzigingen waren.

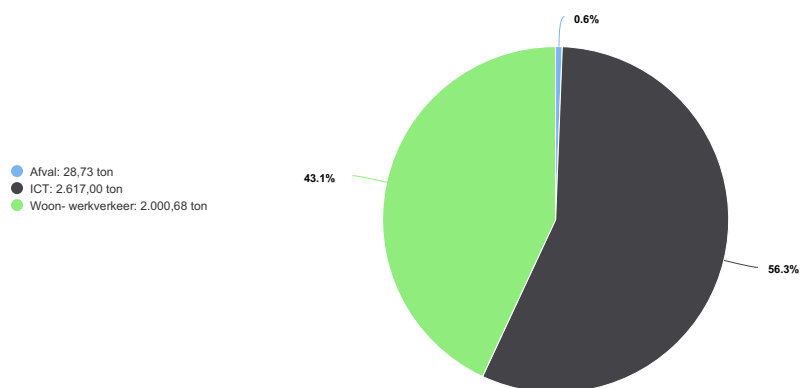
CO₂e scope 1 en 2 inclusief zakelijk verkeer (8.938 ton)

2019

CO₂e scope 3 exclusief zakelijk verkeer (4.646 ton)

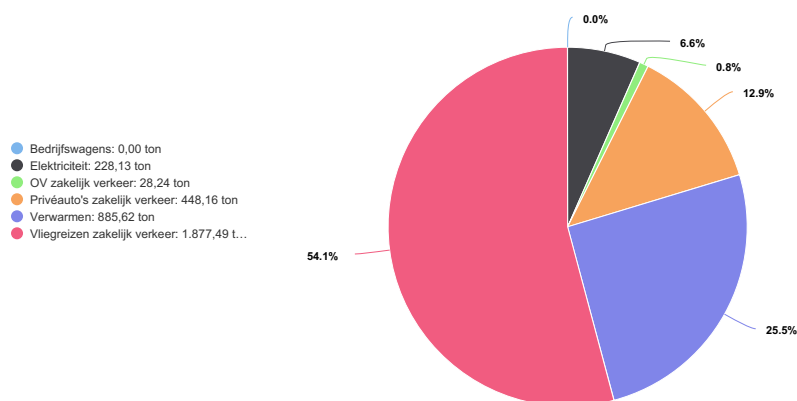
2019

4.2. CO₂-voetafdruk rapportageperiode

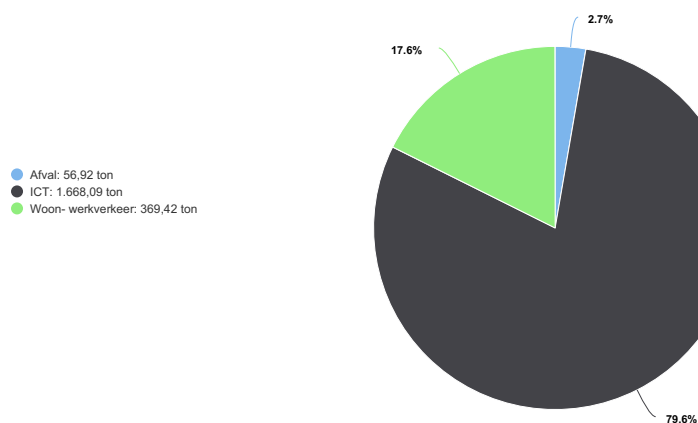
CO₂e scope 1 en 2 inclusief zakelijk verkeer (3.468 ton)

2022

CO₂e scope 3 exclusief zakelijk verkeer (2.094 ton)

2022

4.3. Trend over tijd

Het jaar 2022 is (sinds ons basisjaar 2019) het eerste jaar waarop we weer voortgang meten zonder de directe invloed van COVID-19. In 2020 en 2021 was de CO₂-uitstoot als gevolg van COVID-19 meer dan 74 procent lager dan 2019 (scope 1&2 incl. zakelijk verkeer).

In 2022 konden we na de thuiswerkperiode tijdens corona elkaar fysiek ontmoeten, maar ook fysiek zien wat we aan het verduurzamen zijn (gebouwen, werkplekken, voeding, vervoer, etc.) wat helpt in ervaren van het effect van de verduurzaming.

Ook dilemma's met elkaar bij de kop pakken hoort daarbij. Want de thermostaat moest bijvoorbeeld omlaag, maar ook wilden we minder verspilling in de catering en betere afvalscheiding. De dagelijkse beleving in de praktijk is cruciaal om het effect op bijvoorbeeld dit soort maatregelen te ervaren en ook te managen.

Scope 1 en 2 incl. zakelijk verkeer:

In 2022 kregen we (nu zonder de invloed van COVID-19) een scherper beeld van waar we nu staan. In deze beschrijving kijken we daarom vooral naar de voortgang ten opzichte van ons basisjaar 2019 en staan we even kort stil

bij de verschillen met vorig jaar.

De CO₂-footprint van RVO geeft als gevolg van het verbeteren van de datakwaliteit een reëel beeld over de voorgaande jaren. Het jaar 2021 geeft een "vertekend" beeld op onze footprint trend over de jaren, doordat we een correctie voor groene stroom hebben moeten doorvoeren (was formeel niet te typeren als groen). In 2022 hebben we dit conform de voorwaarden van de ladder hersteld.

De daling van 95% in de uitstoot door het elektriciteitsverbruik komt doordat RVO een groot deel van de grijze stroom heeft vergoend door het inkopen van Nederlandse Garanties van Oorsprong (GVO's). Dat zijn (digitale) certificaten waarmee bewezen wordt dat stroom op een groene (dus duurzame) manier is opgewekt.

Ten opzichte van het voorgaande jaar (2021) zien we een stijging van 123% in de CO₂-uitstoot door inzet van privé auto's voor zakelijk verkeer. Dit is voor het eerst een breuk in de dalende trend vanaf 2019. Reden hiervoor is dat we in 2022 in totaal 235% meer kilometers gereden hebben dan in 2021.

Mogelijk worden deze kilometers gemaakt door emissie loze (elektrische) auto's, maar is dit uit de huidige registratie door onze organisatie niet te herleiden. Om dit beeld scherper te krijgen, wordt onderzocht hoe deze registratie is in te regelen in ons km registratie systeem. Daarnaast kijken we ook of reisgedrag van medewerkers is veranderd. Uitgangspunt is OV tenzij een locatie niet anders bereikt kan worden.

We zien ook een flinke stijging in vliegreizen als gevolg van ons reisgedrag dat zich aan het normaliseren is na de COVID-19 jaren. Dat we weer meer zijn gaan vliegen ten opzichte van de coronajaren zien we terug in de footprint van 2022. Toch is de CO₂-uitstoot als gevolg van ons vliegverkeer 35% lager dan in 2019. Het is wel zaak om maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat de stijgende trend wordt omgebogen om te kunnen blijven voldoen aan de gestelde doelstelling van 25% reductie ten opzichte van 2019.

Tot slot is er verwarmen (aardgas en elektriciteit), waar een lichte daling waarneembaar is ten opzichte van 2021. Gezien de ingezette maatregelen op dit onderwerp blijft reductie achter. Met name doordat aanpassingen tijd vergen en door beperkte capaciteit. Daarnaast kosten nieuwbouw en/of renovatie tijd om gerealiseerd te worden wat nog niet zichtbaar is in de grafiek.

RVO wil het reductie pad voorspelbaar houden met gemiddeld 10% reductie per jaar t.o.v. ons basisjaar 2019. De grafiek laat zien dat in 2022 deze reductie nog steeds is gerealiseerd.

Hiermee rekenen we ons niet rijk want de dalende lijn van de doelstelling dreigt onze uitstoot te kruisen in de toekomst. De uitdaging in reductie voor de komende jaren is om nu de maatregelen voor reductie door te voeren in onze bedrijfsvoering om te voorkomen dat we de doelstellingen in 2030 niet realiseren.

Scope 3 exclusief zakelijk verkeer:

In 2022 kregen we (nu zonder de invloed van COVID-19) een scherper beeld van waar we nu staan. In deze beschrijving kijken we daarom vooral naar de voortgang ten opzichte van ons basisjaar 2019 en staan we even kort stil bij de verschillen met vorig jaar.

De CO₂-footprint van RVO geeft als gevolg van het verbeteren van de datakwaliteit een reëler beeld over de voorgaande jaren.

Voor wat betreft afval is nog geen daling waarneembaar, zelfs een stijging van 34%. Vermoedelijk komt dit door een toename van bouwafval t.o.v. 2021. Deze is niet apart geregistreerd maar bij het restafval opgeteld. Door de focus op reduceren van restafvalstromen naar (verwerkbare) mono stromen, met maatregelen voor betere scheiding en aandacht voor gedrag, is de verwachting dat de uitstoot een daling zal laten zien in de komende jaren.

De uitstoot van ICT is licht gedaald met 14% door beter zicht op benutting van (opslag)ruimte in Datacentra door RVO. De energie voorziening is nog niet vergoend (voor de ladder), waardoor nog een grote reductie is te realiseren.

We zien ook een flinke stijging in woon- werkverkeer als gevolg van ons reisgedrag dat zich aan het normaliseren is na de COVID-19 jaren. Dat we weer meer woon- werkverkeer uitvoeren ten opzichte van de coronajaren zien we terug in de footprint van 2022. Toch is de CO₂-uitstoot als gevolg van ons woon werkverkeer 82% lager dan in 2019. Met name doordat het aantal reizen is afgenomen door het hybride werken. Het is wel zaak om maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat de stijgende trend wordt omgebogen om reductie te bereiken.

RVO wil reductiepaden per keten voorspelbaar houden, waarbij de reductie per keten als volgt is:

Keten Afval: Staat onder druk doordat er nog geen daling waarneembaar is. Stringent sturen op scheiden/reduceren van (afval)stromen en voorkomen dat afvalstroom wordt verbrand, moet er voor zorgen dat de uitstoot zal dalen.

Keten ICT: Zit op koers mits energievoorziening kan worden vergoend waardoor een groot deel van de uitstoot zal komen te vervallen.

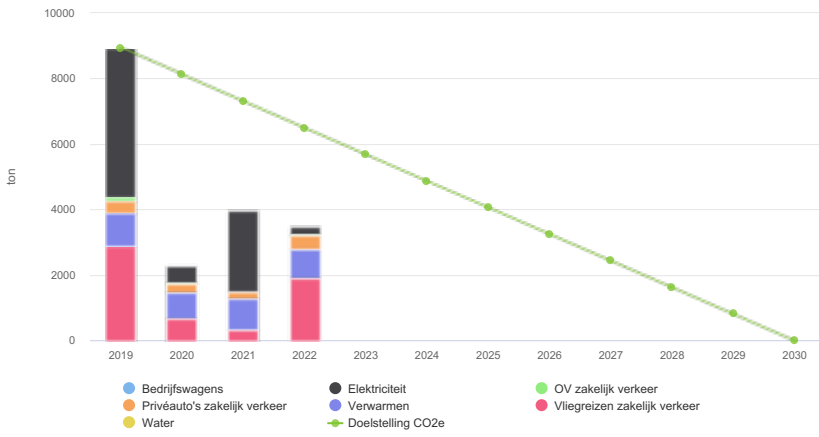
Keten Hybride werken: Hier zetten we voor nu vooral in op woon- werkverkeer, waarbij door met verduurzaming van deze kilometers doelstelling kan worden bereikt.

Hiermee is er nog werk te doen om de doelstelling te realiseren omdat de uitstoot zonder verdere reductie de doelstellingen lijn zal kruisen in de toekomst. De uitdaging in reductie voor de komende jaren is om nu net als bij scope 1&2 de maatregelen voor reductie door te voeren in onze bedrijfsvoering om te voorkomen dat we de doelstellingen in 2030 niet realiseren.

*) Waterverbruik is ook in beeld gebracht maar valt buiten scope. Het verbruik wordt bij Scope 1&2 en 3 geregistreerd. Voor strategische redenen en niet om dat het verplicht is in beeld gebracht. Uitstoot is niet significant.

CO₂e scope 1 en 2 inclusief zakelijk verkeer

01-01-2019 t/m 31-12-2030

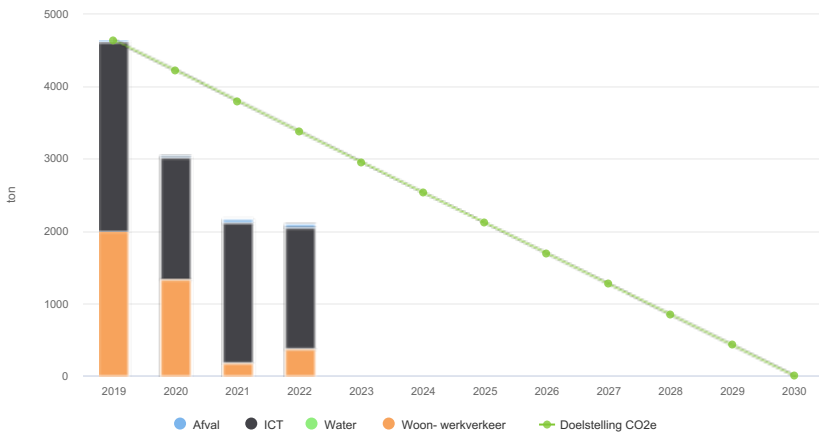

CO ₂ e scope 1 en 2 inclusief zakelijk verkeer (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedrijfswagens	7,49	6,76	0,00	0,00								
Elektriciteit	4.549,56	502,39	2.458,64	228,13								
OV zakelijk verkeer	131,40	39,95	7,44	28,24								
Privéauto's zakelijk verkeer	370,36	265,42	200,68	448,16								
Verwarmen	1.011,67	794,14	963,49	885,62								
Vliegreizen zakelijk verkeer	2.868,00	686,43	329,13	1.877,49								
Water			3,59	9,68								
Totaal	8.938,48	2.295,09	3.962,98	3.477,33								
Doelstelling CO₂e	8.938,48	8.125,08	7.311,68	6.498,28	5.684,88	4.871,47	4.067,01	3.253,61	2.440,21	1.626,80	813,40	0,00

Scope 1 en 2 inclusief zakelijk verkeer (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Totaal	8.938,48	2.295,09	3.962,98	3.477,33								
Doelstelling CO₂e	8.938,48	8.125,08	7.311,68	6.498,28								
Totaal	100%	26%	44%	39%								
Doelstelling CO₂e	100%	91%	82%	73%	64%	54%	46%	36%	27%	18%	9%	0%

CO₂e scope 3 exclusief zakelijk verkeer

01-01-2019 t/m 31-12-2030

CO ₂ e scope 3 exclusief zakelijk verkeer (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Afval	28,73	23,30	50,37	56,92								
ICT	2.617,00	1.692,80	1.937,97	1.668,09								
Water			3,59	9,68								

CO ₂ e scope 3 exclusief zakelijk verkeer (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Woon-werkverkeer	2.000,68	1.328,98	179,77	369,42								
Totaal	4.646,41	3.045,08	2.171,70	2.104,12								
Doelstelling CO ₂ e	4.646,41	4.223,59	3.800,77	3.377,94	2.955,12	2.532,30	2.114,12	1.691,29	1.268,47	845,65	422,82	0,00

CO ₂ e scope 3 exclusief zakelijk verkeer (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Totaal	4.646	3.045	2.171	2.104								
Doelstelling CO ₂ e	4.646	4.223	3.801	3.378	2.955	2.532	2.114	1.691	1.268	846	423	0
Totaal	100%	66%	47%	45%								
Doelstelling CO ₂ e	100%	91%	82%	73%	64%	55%	46%	36%	27%	18%	9%	0%

4.4. Doelstellingen

Op weg naar een klimaat neutrale bedrijfsvoering in 2030 en de ketenanalyses (Afval, ICT en Hybride werken) heeft RVO de volgende (sub)doelstellingen vastgesteld:

Bedrijfsvoering (scope 1 & 2 incl. zakelijke dienstreizen) Emissies

1. In 2020 is het wagenpark 20% zero-emissie, in 2028 100%.
2. Voor zakelijke reizen (incl. woon-werkverkeer) in 2030 50% CO₂-reductie t.o.v. 2016. (De ambitie is om in 2030 25% minder uit te stoten als gevolg van vliegen dan in 2019).
3. Elektriciteit 100% hernieuwbaar in 2030.
4. Gemiddeld 2% energiebesparing per jaar voor de rijksgebouwen.
5. Gasverbruik van alle rijksgebouwen met 30% afgenomen ten opzichte van 2019 en voor minimaal 50% afkomstig van hernieuwbare bronnen

Ketens (scope 3) Emissies

1. Afval, 60% CO₂-reductie in 2025 ten opzichte van 2019
2. ICT, 10% CO₂-reductie in 2025 met betrekking tot de winning, productie en afvalverwerking van hardware 100% CO₂-reductie wat betreft het energiegebruik van datacentra (vergroening)
3. Hybride werken, 5% CO₂-reductie in 2024 t.o.v. 2019 van de Scope 3 emissies veroorzaakt door woon-werkverkeer en het aanvullend energiegebruik in de huizen van RVO medewerkers als gevolg van 40% thuiswerken (gemiddeld 2 uit 5 dagen)."In ontwikkeling" (nu alleen woon-werkverkeer; gegevens over energiegebruik thuis medewerkers – weliswaar o.b.v. secundaire bronnen - ontbreken). Er wordt verder gewerkt aan een methodiek en dataverzameling voor de gegevens over energiegebruik in de huizen van RVO medewerkers.

RVO wil de eigen CO₂-uitstoot blijvend verminderen in de bedrijfsvoering maar ook in de ketens, door duurzamer te reizen, het wagenpark verder te elektrificeren en het aandeel hernieuwbare energie verder te vergroten. Daarnaast samen met ketenpartners maatregelen nemen in de keten om ook die verder te verduurzamen.

Tussendoelen Bedrijfsvoering "Groep RVO" tot 2030 (Scope 1 en 2 emissies plus zakelijk verkeer) en ICT keten "energieverbruik datacentra" tot 2025 (Scope 3 emissies) inclusief sub doelstellingen.

Doelstelling CO₂e Groep RVO

Voor jaar	Referentiejaar	Effect
2020	2019	-9,1%
2021	2019	-18,2%
2022	2019	-27,3%
2023	2019	-36,4%
2024	2019	-45,5%
2025	2019	-54,5%
2026	2019	-63,6%
2027	2019	-72,7%
2028	2019	-81,8%
2029	2019	-90,9%
2030	2019	-100%

Doelstelling CO₂e Vestiging Datacentra

Voor jaar	Referentiejaar	Effect
2023	2019	0%
2024	2019	-50%
2025	2019	-100%

Doelstelling CO₂e subdoelstellingen Groep RVO

Voor jaar	Referentiejaar	Afval	Bedrijfswagens	Elektriciteit	Openbaar vervoer	OV zakelijk verkeer	Privéauto's zakelijk verkeer	Verwarmen	Vliegverkeer	Woon-werkverkeer	ICT
2020	2019	-10%	-20%	-9,1%	-4,5%	-4,5%	-4,5%	-2,7%	-8,3%	-4,5%	-1,7%
2022	2019	-30%	-40%	-27,3%	-13,6%	-13,6%	-13,6%	-8,2%	-25%	-13,6%	-5%
2024	2019	-50%	-60%	-45,5%	-22,7%	-22,7%	-22,7%	-13,6%	-43,8%	-22,7%	-10%
2025	2019	-60%	-70%	-54,5%	-27,3%	-27,3%	-27,3%	-16,4%	-53,1%	-27,3%	-25%

Voor jaar	Referentiejaar	Afval	Bedrijfswagens	Elektriciteit	Openbaar vervoer	OV zakelijk verkeer	Privéauto's zakelijk verkeer	Verwarmen	Vliegverkeer zakelijk verkeer	Woon-werkverkeer	ICT
2028	2019	-84%	-100%	-81,8%	-40,9%	-40,9%	-40,9%	-24,5%	-81,3%	-40,9%	-70%
2029	2019	-92%	-100%	-90,9%	-45,5%	-45,5%	-45,5%	-27,2%	-90,6%	-45,5%	-85%
2030	2019	-100%	-100%	-100%	-100%	-100%	-100%	-100%	-100%	-100%	-100%

4.5. Voortgang

Voor de CO₂-footprint van de bedrijfsvoering geldt dat de meeste CO₂-uitstoot veroorzaakt wordt door elektriciteit, vliegverkeer en zakelijke dienstverkeer. Voor 2022 is een stijging waarneembaar. Vooral in combinatie met de terugkeer naar kantoor en vliegbewegingen nemen de reisbewegingen toe en zorgen voor een toenemende uitstoot ten opzichte van 2021. De totale CO₂-uitstoot is wel afgenomen ten opzichte van het basisjaar 2019 (pre-corona).

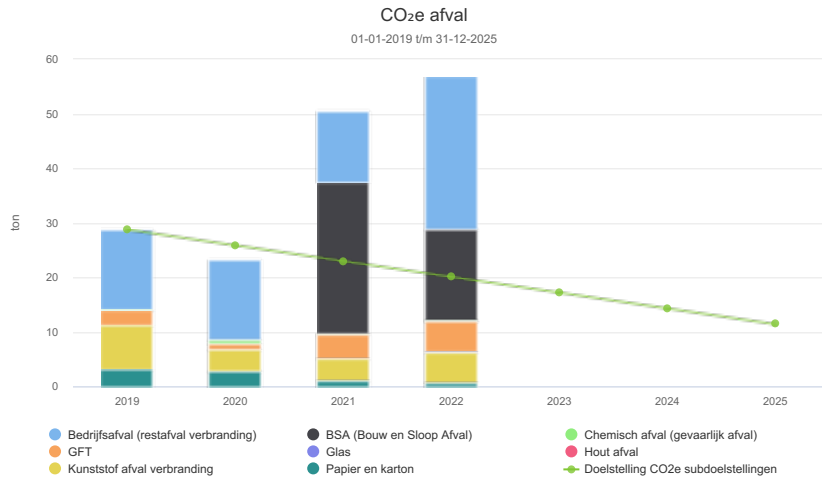
In de jaren 2020 en 2021 was de CO₂-uitstoot als gevolg van COVID-19 aanzienlijk lager. In 2022 hebben we zonder de invloed van COVID-19 een scherper beeld van waar we nu staan. De CO₂-uitstoot van RVO is t.o.v. het basisjaar 2019 met 58% gedaald. De 3 meest vervuilende categorieën van RVO zijn ICT, vliegverkeer en zakelijke dienstverkeer. Dat we weer meer gaan vliegen na corona zien we terug in de footprint van 2022.

RVO zit nog binnen de bandbreedtes en daarmee nog op koers maar dient alert te blijven op de stijgende trends van vliegverkeer en ICT (nog niet zichtbaar in tabel door eenmalige correctie van elektriciteitsverbruik).

Wel valt op dat scope 1 licht stijgt, we zien dat met name het gasverbruik in ons pand in Zwolle stijgt ten opzichte van 2019. Terwijl overige panden een daling laten zien. Het pand in Zwolle is gedateerd en er staat een renovatie gepland. Toch zullen wij hier komend jaar een nadere analyse op los laten.

Om de weg naar een klimaat neutrale bedrijfsvoering in 2030 meetbaar te maken, streeft RVO naar een absolute jaarlijkse reductie van 9,1% (zie figuur) voor haar Scope 1 en 2 emissies plus zakelijke dienstverkeer.

Tussentijdse doelstellingen voor de ketens (Scope 3 emissies) zijn per keten en per specifiek onderwerp bepaald. Ze zullen hieronder nader worden toegelicht.

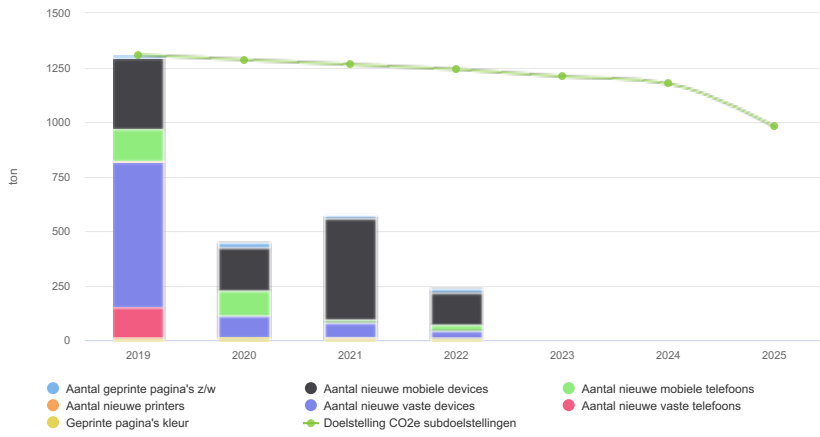
CO ₂ e afval (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bedrijfsafval (restafval verbranding)	14,63	14,76	12,87	28,04			
BSA (Bouw en Sloop Afval)			27,69	16,79			
Chemisch afval (gevaarlijk afval)	0,24	0,70	0,19	0,24			
GFT	2,62	1,01	4,45	5,49			
Glas	0,02	0,02	0,08	0,10			
Hout afval			0,01	0,01			
Kunststof afval verbranding	8,06	4,13	4,01	5,46			
Papier en karton	3,16	2,68	1,07	0,78			
Totaal	28,73	23,30	50,37	56,92			
Doelstelling CO ₂ e subdoelstellingen	28,73	25,85	22,98	20,11	17,24	14,36	11,49

CO ₂ e afval (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal	28,73	23,3	50,37	56,92			
Doelstelling CO ₂ e afval	28,73	25,85	22,98	20,11	17,24	14,36	11,49
Totaal	100%	81%	175%	198%			
Doelstelling CO ₂ e afval	100%	90%	80%	70%	60%	50%	40%

Keten ICT:

CO₂e ICT productie en winning grondstoffen

01-01-2019 t/m 31-12-2025

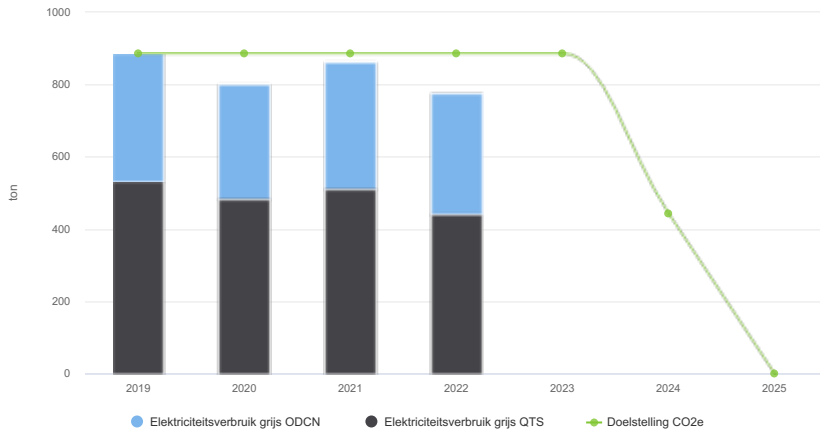

CO ₂ e ICT productie en winning grondstoffen (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal geprinte pagina's z/w	15,82	24,87	14,06	17,98			
Aantal nieuwe mobiele devices	326,98	194,36	461,32	143,83			
Aantal nieuwe mobiele telefoons	144,00	115,20	14,40	28,80			
Aantal nieuwe printers	5,40	1,35	1,35	0,00			
Aantal nieuwe vaste devices	663,79	99,69	65,74	36,33			
Aantal nieuwe vaste telefoons	141,26	0,96	6,62	0,05			
Geprinte pagina's kleur	11,15	12,92	9,01	9,27			
Totaal	1.308,41	449,36	572,50	236,27			
Doelstelling CO ₂ e subdoelstellingen	1.308,41	1.286,17	1.264,58	1.242,99	1.210,28	1.177,57	981,31

CO ₂ e ICT productie en winning grondstoffen (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal	1.308,41	449,36	572,5	236,27			
Doelstelling CO ₂ e ICT	1.308,41	1.286,17	1.264,58	1.242,99	1.210,28	1.177,57	981,31
Totaal	100%	34%	44%	18%			
Doelstelling CO ₂ e ICT	100%	98%	97%	95%	93%	90%	75%

CO₂e energieverbruik datacentra

01-01-2019 t/m 31-12-2025

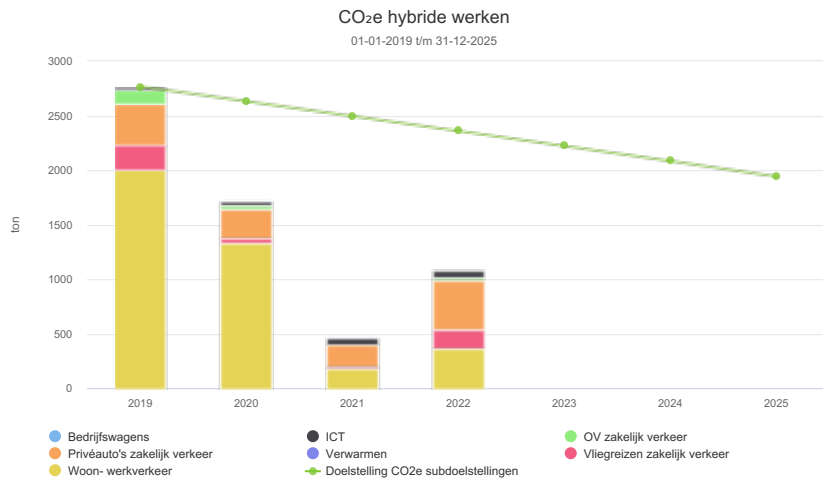

CO ₂ e energieverbruik datacentra (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Elektriciteitsverbruik grijs ODCN	352,40	318,44	351,73	335,18			
Elektriciteitsverbruik grijs QTS	533,10	482,95	510,45	440,22			
Totaal	885,50	801,39	862,18	775,40			
Doelstelling CO ₂ e	885,50	885,50	885,50	885,50	885,50	442,75	0,00

CO ₂ e energieverbruik datacentra (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal	885,5	801,39	862,18	775,4			
Doelstelling CO ₂ e datacentra	885,5	885,5	885,5	885,5	885,5	442,75	0
Totaal	100%	91%	97%	88%			
Doelstelling CO ₂ e datacentra	100%	100%	100%	100%	100%	50%	0%

Keten Hybride werken:

Onder hybride werken vallen woon- werkverkeer, zakelijke reizen naar tijdzones met 1 uur of minder verschil met de Nederlandse tijdzone, energieverbruik door ICT apparatuur en het extra energieverbruik door verwarmen bij medewerkers thuis. Voorlopig is aangenomen dat alleen vliegreizen >2500km bestemmingen kennen met een tijdverschil groter dan 1 uur met Nederland. Daarom zijn deze reizen niet meegenomen in de CO2 uitstoot door hybride werken. In de toekomst willen we dit per individuele reis specificeren.

CO2e hybride werken (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bedrijfswagens	7,49	6,41	0,00	0,00			
ICT	23,99	40,47	58,14	61,25			
OV zakelijk verkeer	131,40	39,95	7,44	28,24			
Privéauto's zakelijk verkeer	370,36	265,42	200,68	448,16			
Verwarmen	0,00						
Vliegreizen zakelijk verkeer	230,92	43,23	19,49	174,76			
Woon- werkverkeer	2.000,68	1.328,98	179,77	369,42			
Totaal	2.764,85	1.724,47	465,52	1.081,83			
Doelstelling CO2e subdoelstellingen	2.764,85	2.631,16	2.496,88	2.362,59	2.225,67	2.088,76	1.947,82

CO2e hybride werken (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal	2.764,85	1.724,47	465,52	1.081,83			
Doelstelling CO2e hybride werken	2.764,85	2.631,16	2.496,88	2.362,59	2.225,67	2.088,76	1.947,82
Totaal	100%	62%	17%	39%			
Doelstelling CO2e hybride werken	100%	95%	90%	85%	80%	76%	70%

Keten Afval:

RVO zit nog niet binnen de bandbreedtes en daarmee nog niet op koers. Verklaarbaar door vervuiling van data voor wat betreft restafval. Vermoedelijk zijn de gegevens voor restafval en BSA niet compleet voor 2019 & 2020 en die over 2021 & 2022 vervuult. We zullen data hierop nader analyseren het komende jaar en onderzoek doen naar de samenstelling van het restafval wat geregistreerd wordt.

Keten ICT productie en winning grondstoffen:

RVO zit binnen de bandbreedtes maar dat wil niet zeggen dat we op koers zijn. Er zijn in het basisjaar veel meer apparaten. Door specifieke uitvraag bij contractbeheerder DICTU worden cijfers verrijkt en zijn ze voor de jaren 2021 & 2022 betrouwbaarder.

Keten ICT energieverbruik datacentra:

RVO zit niet binnen de bandbreedtes en daarmee nog niet op de juiste koers. Er is geconstateerd dat datacentra niet draaien op voor de ladder te kwalificeren groene stroom. Er lopen afspraken bij contractbeheerder DICTU om contracten hierop aan te passen. Vooral nog is dit niet gerealiseerd.

Keten Hybride werken:

Nog niet nader uitgewerkt om aan te geven of juiste koers is uitgezet.

We hebben de koers uitgezet, maar de verzameling en verrijking van data vergt meer tijd om exact aan te geven of we op koers zitten. De richting is in ieder geval bepaald.

4.6. Reductiedoelstelling wagenpark zero-emissie

RVO beschikt in 2022 niet over een eigen wagenpark, zodat per definitie aan de doelstelling voor 2028 100% zero emissie wordt voldaan.

4.7. Reductiedoelstelling zakelijke mobiliteit woon-werkverkeer

Voor zakelijke reizen (incl. woon-werkverkeer) is in het manifest afgesproken om in 2030 50% CO₂-reductie t.o.v. 2016 te hebben gerealiseerd.

RVO wil het zakelijke verkeer van medewerkers verduurzamen. Voor onze doelstelling (het halveren van de CO₂-uitstoot van zakelijke mobiliteit voor 2030, in vergelijking met 2016) nemen we het woon-werkverkeer ook mee in de CO₂-uitstoot voor mobiliteit. In 2022 was het aandeel CO₂-emissie door reizen zo'n 48% van de totale CO₂-emissie bij RVO (inclusief woon-werkverkeer).

De afbouw van de COVID-19 maatregelen heeft ervoor gezorgd dat we weer vaker naar kantoor gaan en meer dienstreizen maken. Het effect daarvan zien we terug in een stijging in de CO₂-emissie door zakelijk reizen. Wel blijven we 49% onder de CO₂-uitstoot van 2019 (inclusief woon-werkverkeer).

In 2022 stoten wij 2.723 ton CO₂ uit door zakelijk te reizen, dat is 49% reductie t.o.v. 2019 en 47% t.o.v. 2016. Hierbij liggen wij op koers voor de doelstelling uit het manifest.

Reductiepad

De locaties van RVO zijn goed bereikbaar middels OV alleen het kantoor in Assen vormt hierin een uitzondering. Medewerkers worden gestimuleerd om met OV te reizen en ontvangen hiervoor een Shuttlekaart OV die ze hierin faciliteert.

Maatregelen

Het woon-werkverkeer met de privéauto is door de coronapandemie structureel behoorlijk afgenomen maar loopt nu weer op en nemen ook de woon-werkverkeer kilometers die worden gefietst toe.

Dienstreizen gemaakt met de privéauto

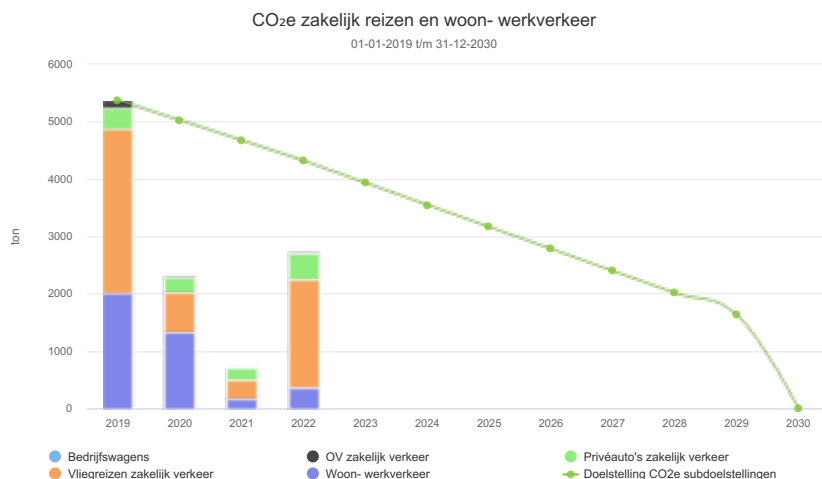
De afgelopen jaar werden er gemiddeld bijna net zoveel dienstreizen met privé auto gemaakt t.o.v. 2019. Dit neemt toe ondanks het beleid is te kiezen voor OV. Deze ontwikkeling zal nader worden onderzocht mede in relatie tot het hybride werken.

Organisatie	Aantal km. 2022	Percentage t.o.v. 2019
RVO	2.322.082	+38%

(bron: Nota BO, Stand van zaken structureel minder vliegen EZK en LNV en overzicht overige zakelijke mobiliteit, dd. 24-11-2022)

Vanuit de CAO loopt sinds september 2021 een pilot om, onder bepaalde voorwaarden en condities, via het IKB budget een leasefiets (elektrische fiets of speed pedelec) aan te schaffen voor woon- werkverkeer en zakelijke afspraken. Sinds september 2021 hebben 150 RVO-ers hier gebruik van gemaakt en hierdoor nemen de fietskilometers toe.

Daarnaast zal door verbeterde km- registratie ook de met de auto gereden kilometers nader worden gespecificeerd naar brandstof type.

CO ₂ e zakelijk reizen en woon- werkverkeer (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedrijfswagens	7,49	6,76	0,00	0,00								
OV zakelijk verkeer	131,40	39,95	7,44	28,24								
Privéauto's zakelijk verkeer	370,36	265,42	200,68	448,16								
Vliegreizen zakelijk verkeer	2.868,00	686,43	329,13	1.877,49								
Woon- werkverkeer	2.000,68	1.328,98	179,77	369,42								
Totaal	5.377,93	2.327,54	717,02	2.723,32								
Doelstelling CO ₂ e subdoelstellingen	5.377,93	5.025,78	4.671,69	4.317,61	3.933,40	3.549,20	3.166,62	2.782,83	2.399,05	2.015,26	1.633,43	0,00

CO ₂ e zakelijk reizen en woon- werkverkeer (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Totaal	5.378	2.328	717	2.723								
Doelstelling CO ₂ e verkeer	5.378	5.026	4.672	4.318	3.933	3.549	3.167	2.783	2.399	2.015	1.633	0
Totaal	100%	43%	13%	51%								

Doelstelling CO2e verkeer	100%	93%	87%	80%	73%	66%	59%	52%	45%	37%	30%	0
---------------------------	------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	---

4.8. vliegreizen

Het reisbeleid is niet voldoende om de benodigde CO₂-reductiedoelstelling van 2030 te behalen op zakelijk vervoer voor RVO. Voor het structureel verminderen van vliegreizen heeft RVO een ambitie en bijbehorend afwegingskader vastgesteld in de vorm van een checklist. Deze aanvullende ambitie en het afwegingskader zijn in 2021 door de Bestuursraad goedgekeurd. De ambitie is om in 2030 25% minder uit te stoten als gevolg van vliegen dan in 2019.

Dat betekent dat we na corona aan de slag moeten om te zorgen dat het vliegverkeer niet naar de oude hoogte stijgt en we het positieve klimaateffect zo veel mogelijk vast te moeten houden. In het duurzaamheidsdashboard is de KPI vliegen opgenomen. Dit zorgt voor de benodigde managementinformatie zodat we kunnen sturen op de doelstelling.

Het vliegen is weer op gang gekomen, dus is het een goed moment om gebruik te maken van ervaringen met bijvoorbeeld digitale alternatieven en de inzet van lokale collega's waar dit mogelijk is. Daarnaast is het nu mogelijk te bepalen hoeveel reductie nodig en mogelijk is t.o.v. 2019.

We hebben in 2022 met 1.753 vluchten weer meer vliegreizen gemaakt, in 2021 vlogen we 435 keer. Dit veroorzaakte in 2022 1.877 ton CO₂-uitstoot, dat is 35% minder ten opzichte van vliegen in 2019. We zijn dus onder ons streefpercentage 25% minder CO₂-uitstoot ten opzichte van 2019 gebleven voor het zakelijk vliegverkeer RVO en hebben hiermee onze eigen doelstelling gehaald. Deze departementale maatregel is doorgevoerd om aan de doelstelling van 50% minder CO₂-uitstoot door zakelijk reizen in 2030 te kunnen gaan voldoen. Bij RVO is het vliegen verantwoordelijk voor zo'n 33% van de CO₂-emissie in 2022.

Reductiepad

De belangrijkste doelen voor 2022 zijn voor RVO minder en bewuster vliegen stimuleren onder RVO-medewerkers. De CO₂-Checklist Vliegreizen helpt RVO om bewuste keuzes te maken.

Samen met managers en andere medewerkers van Internationale Programma's is in 2021 een checklist opgesteld met alternatieven om niet of minder te hoeven vliegen en om duurzamer te vliegen, bijvoorbeeld door te kiezen voor economy class of een directe vlucht. Deze *CO₂-Checklist Vliegreizen* is door RVO geadopteerd als tool voor medewerkers om de juiste afwegingen te maken bij een dienstreis.

Maatregelen Vliegreizen

Bestaande maatregelen die nu al toegepast zijn:

Checklist vliegen

De checklist vliegen is tegelijk met het besluit om structureel minder te vliegen breed gecommuniceerd.

In algemene zin vallen de vluchten onder de 700 km op. Vanuit het reisbeleid Rijk[1] is de afspraak dat korte vluchten in principe niet mogen, tenzij er bijzondere redenen aan ten grondslag liggen, zoals bijv. zeer slechte bereikbaarheid met OV.

[1] In de CAO Rijk (II) is afgesproken dat reizen van minder dan 8 uur met de trein moet worden gedaan; datzelfde geldt als een treinreis minder dan 1,5 keer de reistijd kost van een vliegreis.

CO₂-Compensatie vliegreizen

Als Rijk zijn we aangesloten bij het SAF (Sustainable Aviation Fuel) programma van KLM. Daarmee kopen we op alle KLM-vluchten deze brandstof in. Dit gaat via een verrekening achteraf. Dit geldt dus ook voor onze KLM vluchten (ca. 75% van de vluchten). SAF heeft minder CO₂-uitstoot dan reguliere brandstof, maar kan niet volledig worden gerekend als compensatie. Daarnaast is vanuit klimaatbeleid vooral het doel om te reduceren in plaats van compenseren. Binnen de directie klimaat wordt op dit moment een beleidslijn ontwikkeld ten aanzien van CO₂-compensatie bij vliegen. Deze beleidslijn gaat volgend jaar meer inzicht geven in hoeveel we überhaupt willen compenseren en op welke wijze.

SAF programma: investeren in duurzamere kerosine voor elke vliegreis met een maatschappij die investeert in duurzamere kerosine, zoals KLM, investeert het Rijk in het Sustainable Aviation Fuel (SAF) programma.

Groei of krimp van een organisatieonderdeel i.r.t. CO₂-reductiedoelen

RVO is de afgelopen periode gegroeid. Net zoals een aantal andere dienstonderdelen. V.w.b. de groei of krimp van een organisatieonderdeel; het klimaatkkoord houdt daar geen rekening mee. De doelen zijn gerelateerd aan een absoluut getal uit 2016. Dus als RVO of een ander organisatieonderdeel groeit, dan betekent dit dat er uiteindelijk percentageel meer CO₂ bespaart moet worden om aan de doelstelling te kunnen voldoen.

Standaard CO₂ compenseren

Elke vliegreis wordt gecompenseerd door de Climate Neutral Group. Dit geldt binnen de CO₂-Prestatieladder *niet* als CO₂-reductie.

Aanbesteden nieuw boekingssysteem (Travelpoint)

Vanaf 2023 zal Travelpoint het huidige boekingssysteem (3W) en de travelagent (VCK) gaan vervangen. In de aanbesteding is, op basis van input vanuit verschillende ministeries en RVO, een lijst met duurzaamheidseisen en wensen opgenomen om:

- 1) de keuze voor duurzamere reisopties te stimuleren
- 2) reisdata beter te kunnen monitoren.

In 2022 heeft de Rijksoverheid een nieuw reisplatform aanbesteed, genaamd Travelpoint. Dit platform biedt een nieuwe functionaliteit die bijdraagt aan het verder verduurzamen van de reisbewegingen van ambtenaren van de Rijksoverheid. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk, dat de ambtenaar conform het reisbeleid binnen de 8 uur grens uitsluitend treinreizen krijgt aangeboden. Ook de beschikbaarheid van meer managementinformatie en de mogelijkheid om andere applicaties, bijvoorbeeld op het gebied van CO₂-uitstoot te koppelen, biedt in de toekomst mogelijkheden om verdere stappen te zetten. Deze service zal medio 2023 beschikbaar zijn.

Communicatie/campagne

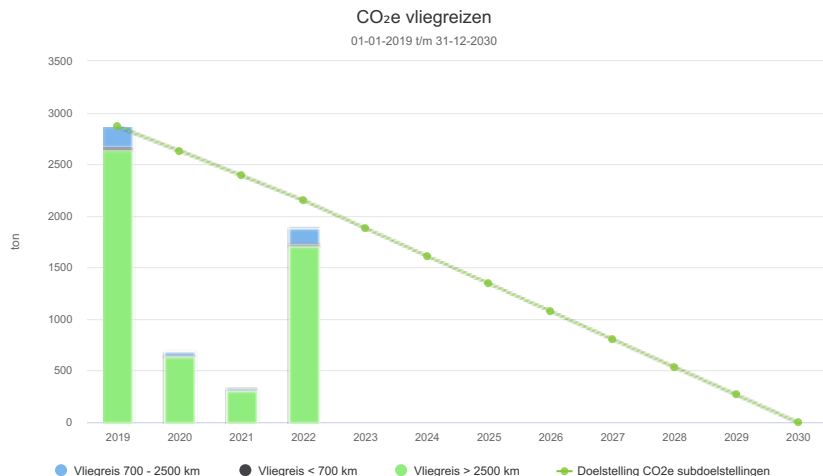
In 2022 heeft RVO de CO₂-Checklist Vliegreizen onder de aandacht gebracht, met name binnen de teams van Internationale Programma's zijn de managers (CBI, PSD apps, MV E&K en Maatschappelijke vraagstukken) bevestigd op het gebruik en de kennis van de checklist.

Begin 2023 zal met Directeur IP en de managers een meeting worden georganiseerd om best practices te delen en ook de verschillen tussen teams aan te kaarten in gebruik van de checklist.

Zoals aangegeven zijn wij als RVO nog onder ons streefpercentage 25% minder CO₂-uitstoot ten opzichte van 2019

gebleven voor het zakelijk vliegverkeer. RVO heeft hiermee de eigen doelstelling gehaald. Punt van zorg is stijgende trend en zijn aanvullende maatregelen nodig om dit voor de toekomst te consolideren.

Zie voor resultaten hier onder.

CO ₂ e vliegreizen (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Vliegreis 700 - 2500 km	202,29	37,94	17,68	154,40								
Vliegreis < 700 km	28,63	5,30	1,81	20,36								
Vliegreis > 2500 km	2.637,08	643,19	309,64	1.702,74								
Totaal	2.868,00	686,43	329,13	1.877,49								
Doelstelling CO₂e subdoelstellingen	2.868,00	2.629,95	2.390,47	2.151,00	1.881,41	1.611,81	1.345,09	1.075,50	805,91	536,32	269,59	0,00

CO ₂ e vliegreizen (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Totaal	2.868	686	329	1.877								
Doelstelling CO ₂ e vliegreizen	2.868	2.630	2.390	2.151	1.881	1.612	1.345	1.076	806	536	270	0
Totaal	100%	24%	11%	65%								
Doelstelling CO ₂ e vliegreizen	100%	92%	83%	75%	66%	56%	47%	38%	28%	19%	9%	0%

4.9. Reductiedoelstelling Elektriciteit 100% hernieuwbaar in 2030

De CO₂-uitstoot als gevolg van het elektriciteitsverbruik is in 2020 en 2021 enorm gedaald als gevolg van een uitgevoerde maatregel elektriciteit te vergroenen van panden van RVO middels GVO's via RVB bij RIJKs locaties en voor huurpanden Specialties (locatie CC Den Haag) door verhuurder. Dit heeft voor een daling van 94% gezorgd in 2022 t.o.v. 2019. Op dit moment is 92% van het elektriciteitsverbruik van RVO hernieuwbaar. Het verder vergroenen van de grijze stroom is nog niet geregeld voor het huurpand Schepersmaat(Nam gebouw)(Assen).

Door afstoting archief is uitstoot voor Weverstraat komen te vervallen en is door correctie in 2021 voor de kantoorlocatie Center Court in Den Haag een correctie doorgevoerd en voor 2022 wederom grotendeels terug gebracht door inkoop van GVO's.

Reductiepad

Verbruikte stroom binnen RVO bestaat uit inkoop groene stroom met Nederlandse Garantie Van Oorsprong (GVO) of door eigen opwek waar mogelijk.

Maatregelen

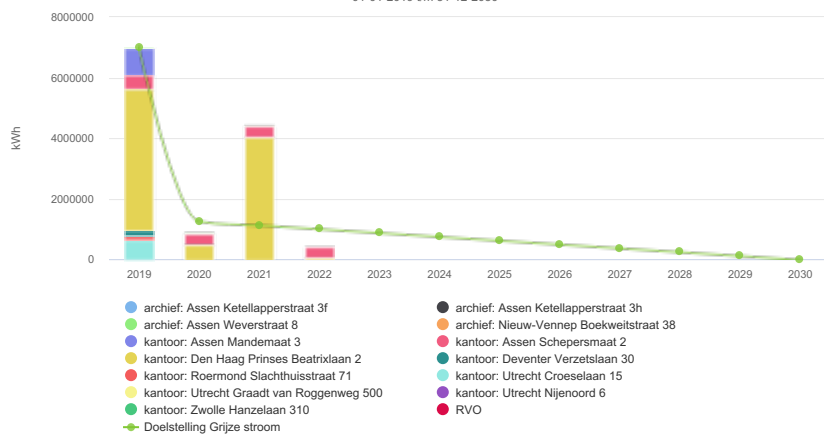
RVO maakt gebruik van groene stroom door inkoop van GVO's voor zover hierin nog niet is voorzien. Hierdoor is de footprint op het gebied van elektriciteitsverbruik al teruggebracht richting nul. RVO is voornemens om het energieverbruik verder terug te brengen door meer groene stroom in te kopen, apparaten uit te zetten of op energiestand en te kiezen voor energiezuinige apparaten bij vervanging.

RVO heeft haar eigen doelstelling bijna gehaald. Met vergroening door inkoop van nog meer GVO's kan aan de doelstelling worden voldaan.

Zie voor de resultaten hier onder.

Grijze stroom

01-01-2019 t/m 31-12-2030

Grijze stroom (kWh)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
archief: Assen Ketellapperstraat 3f	3.437,00	2.524,00	3.207,00	4.228,00								
archief: Assen Ketellapperstraat 3h	850,00	956,00	1.093,00	1.259,00								
archief: Assen Weverstraat 8	32.203,00	32.418,00	28.078,00	0,00								
archief: Nieuw-Vennep Boekweitstraat 38	0,00	0,00	0,00	0,00								
kantoor: Assen Mandemaat 3	906.552,22	0,00	0,00	0,00								
kantoor: Assen Schepersmaat 2	435.720,60	372.686,66	357.246,81	376.846,75								
kantoor: Den Haag Prinses Beatrixlaan 2	4.672.533,56	494.994,21	4.032.398,68	53.863,15								
kantoor: Deventer Verzetslaan 30	214.044,23	0,00	0,00	0,00								
kantoor: Roermond Slachthuisstraat 71	118.719,02	0,00	0,00	0,00								
kantoor: Utrecht Croeselaan 15	626.047,61	0,00	0,00	0,00								
kantoor: Utrecht Graadt van Roggenweg 500					0,00							
kantoor: Utrecht Nijenoord 6	0,00	0,00	0,00	0,00								
kantoor: Zwolle Hanzelaan 310	0,00	0,00	0,00	0,00								
RVO	0,00	632,20										
Totaal	7.010.107,24	904.211,07	4.422.023,49	436.196,90								
Doelstelling Grijze stroom	7.010.107,24	1.261.819,30	1.135.637,37	1.009.455,44	883.273,51	757.091,58	630.909,65	504.727,72	378.545,79	252.363,86	126.181,93	0,00

Grijze stroom (kWh) (*1000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Totaal	7.010	904	4.422	436								
Doelst. Grijze stroom	7.010	1.262	1.136	1.009	883	757	631	505	379	252	126	0
Totaal	100%	13%	63%	6%								
Doelst. Grijze stroom	100%	18%	16%	14%	13%	11%	9%	7%	5%	4%	2%	0%

4.10. Reductiedoelstelling Gemiddeld 2% energiebesparing per jaar voor de rijksgebouwen

Het gasverbruik van onze huisvesting heeft nog meer potentie voor verdere CO₂-reductie. Bij energieverbruik van de panden moet hierbij onderscheid gemaakt worden tussen het elektriciteitsgebruik en maatregelen gericht op verwarming (gas en warmte). De panden zijn niet in eigendom van RVO. Daarom hebben we als RVO een beperkte invloed op het terugdringen van het verbruik als gebruiker op de installaties die in de gebouwen worden gebruikt. De Concern Dienstverleners faciliteren ons hierin en zijn in de lead, waarbij wij als RVO aanpassingen en toepassingen voor verduurzaming ondersteunen waar mogelijk.

Reductiepad

De primaire verantwoordelijkheid ligt bij het Rijksvastgoedbedrijf (RVB). Het Rijksvastgoedbedrijf heeft de monitoring van het energieverbruik een energieanalyse gemaakt. Met deze energieanalyses is bekeken welke besparingen op pandniveau te behalen zijn. Voor de daadwerkelijke uitvoering van deze maatregelen zijn wij als RVO afhankelijk van RVB(Route kaart 3.0).

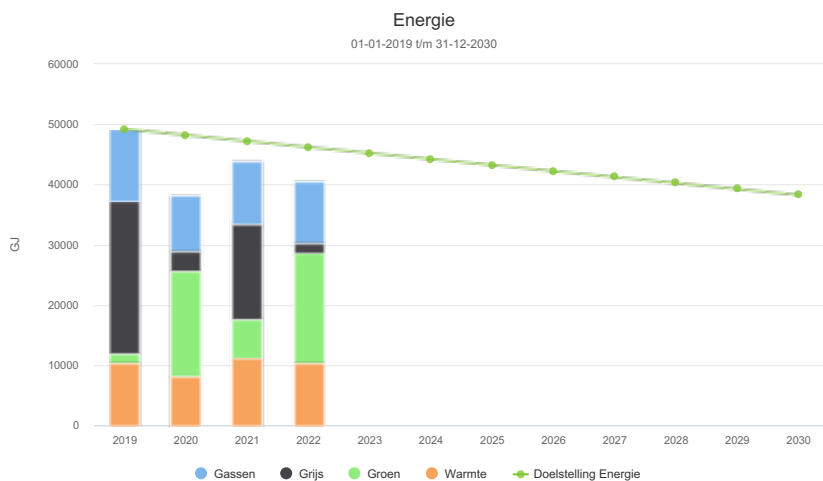
Maatregelen

Als gebruiker hebben we echter wel invloed op het energieverbruik in de gebouwen op de temperatuurinstelling op de afdelingen, inrichting en gebruik van de gebouwen. Door middel van campagnes, intranetberichten, stickers op de ramen en informatiekaartjes werken we aan bewustwording en aandacht voor zuinig gebruik. Denk bijvoorbeeld aan het juist gebruiken van klimaatinstallaties, het sluiten van deuren, en het effect van het openen van ramen op het functioneren van de klimaatbeheersing.

Voor de overige huurpanden is er ook een inventarisatie gemaakt van de mogelijkheden. Hier is de verhuurder verantwoordelijk en zijn wij als gebruiker indirect betrokken. Door gebruik en inrichting van het pand voor zover dat mogelijk is.

Ten slotte zullen de te verbouwen en/of gerenoveerde panden in de tijd een hoger energie label hebben en daardoor minder energie gaan verbruiken. RVO is hier mee op koers en kan de doelstelling realiseren.

Hieronder staan de resultaten voor energie verbruik afname Electra, warmte en gas.

Energie (GJ)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Gassen	11.946,27	9.308,25	10.473,76	10.296,01								
Grijs	25.236,39	3.252,88	15.919,28	1.570,31								
Groen	1.715,62	17.430,77	6.362,94	18.357,16								
Warmte	10.277,85	8.215,39	11.187,90	10.254,69								
Totaal	49.176,12	38.207,30	43.943,88	40.478,16								
Doelstelling Energie	49.176,12	48.192,60	47.209,07	46.225,55	45.242,03	44.258,51	43.274,98	42.291,46	41.307,94	40.324,42	39.340,90	38.357,37

Energie (GJ)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Totaal	49.176	38.207	43.944	40.478								
Doelst. Energie	49.176	48.193	47.209	46.226	45.242	44.259	43.275	42.291	41.308	40.324	39.341	38
Totaal	100%	78%	89%	82%								
Doelst. Energie	100%	98%	96%	94%	92%	90%	88%	86%	84%	82%	80%	78%

4.11. Reductiedoelstelling Gasverbruik van alle rijksgebouwen met 30% afgenomen ten opzichte van 2019 en voor minimaal 50% afkomstig van hernieuwbare bronnen.

Voor de vastgoedportefeuilles van het Rijk vormen routekaarten de basis voor het verduurzamen van de rijksgebouwen. Een deel van de panden van RVO valt hieronder. Voor onze gebouwen in de portefeuille is een routekaart beschikbaar (locatie Assen, Zwolle, Utrecht (Nijenoord) en Roermond).

Voor panden die niet onder de vastgoedportefeuille vallen van het Rijk zogenaamde "Specialties", deze panden vallen niet onder de routekaart van het Rijk. Verantwoordelijkheid ligt bij beheerder/eigenaar (locatie Den Haag en Utrecht (Graadt van Roggenweg)). Ook hier lopen verduurzamingsplannen. Voor de locatie Den Haag streeft de eigenaar er naar om het pand "Paris Proof" te maken.

Binnen de aanpak van de routekaarten wordt energie bespaard door zoveel mogelijk te verduurzamen op natuurlijke momenten. Bij grootschalige renovaties worden de panden direct verbouwd naar de einddoelen van 2050, minimaal label A++ en zo mogelijk energieneutraal. De panden worden dan optimaal geïsoleerd, gaan van het aardgas af, en maximaal voorzien van PV-panelen. Op dit moment hebben de rijkskantoren al gemiddeld label A.

Voor de panden van RVO zijn er twee panden met een hoog energielabel. Het gaat om de locaties in Assen (label G) en Zwolle (label D). Voor beide locaties zijn nieuwbouw en verbouwingsplannen in voorbereiding. Bovengenoemde maatregelen worden hier bij de planvorming en uitwerking meegenomen. Uitzondering is de tijdelijke locatie in Assen die beschikt over een label G. Hier zijn door gebouweneigenaar geen verduurzaming maatregelen gepland anders dan wettelijk vereist.

Tussen de grote renovatiemomenten worden maatregelen genomen, bij voorkeur aansluitend op het reguliere onderhoud, en wordt gezorgd dat de erkende maatregelen die zich snel terugverdienen worden genomen. Dit betreft o.a. ledverlichting, extra dakisolatie, zonnepanelen, zonneboilers en het vervangen van ventilatoren. Daarnaast zetten we in op goed energiemangement, zodat onze panden zich ook energiezuinig gedragen zoals ze zijn ontworpen. We zorgen voor alternatieven voor aardgas in onze panden, zoals WKO(warmte-koudeopslag).

Dit doet RVB niet alleen per pand, maar ze zetten ook in op gebiedsaanpakken, waarbij we bijvoorbeeld meerdere panden op WKO's kunnen aansluiten of bijdragen aan de businesscase voor onder andere geothermie. Dit doen we samen met anderen ook in Den Haag waar wij een locatie huren.

Het Rijksvastgoedbedrijf is onder andere verantwoordelijk voor het beheer van de rijkskantoren (Routekaart RIJK). De ingrepen die zij uitvoeren, zoals nieuwbouw, aanhuur, verbouwingen, onderhoud en sloop zijn momenten die leiden tot het verduurzamen van gebouwen en hiermee tot het verduurzamen van de kantorenportefeuille.

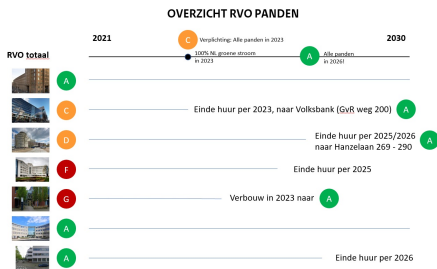
Zij richten zich primair op de energie in het gebouw (verwarming, verlichting en installaties) en het materiaalgebruik als gevolg van vastgoed ingrepen. Ook helpen ze klanten en gebruikers te sturen op het gehele energieverbruik en gebruiksgelinkte energie.

Reductiepad

Het Rijksvastgoedbedrijf hanteert onderstaande tijdlijn als overzicht van de duurzaamheidsdoelen tot 2050. Ze nemen duurzaamheidsmaatregelen op natuurlijke momenten, waarmee we zoveel mogelijk op portefeuilleniveau aan de doelen voldoen.

Bij renovatie staan de einddoelen centraal. We renoveren ons vastgoed gemiddeld eens per 30 jaar. Daarom komt elk gebouw tot 2050 naar verwachting nog maar een keer grootschalig aan de beurt. Dat moment moeten we dus zo goed mogelijk benutten om de einddoelen te halen.

RVB maakt een planning en realiseert de maatregelen op een natuurlijk moment wanneer het financieel en technisch mogelijk is. Er vindt een afweging plaats bij het opstellen van een Meerjaren Onderhouds- en Investeringsprogramma (MOIP).

Wetgeving en ambities RVB:

A. Wettelijke basis: (aanstaande) Wettelijke regelgeving die voor iedereen geldt:

- Minimaal energielabel C in 2023 voor kantoren;
- Activiteitenbesluit maatregelen die zich binnen 5 jaar terugverdienen;
- Voldoen aan bouwvergunning bij verbouw;
- BENG-regels bij nieuwbouw (per 1-1-2019 voor vastgoed van en voor overheidsinstanties).

B. Bovenwettelijke rijksambities; met verwijzing naar RVB ambities op eigen website is het onderstaande uitdraagbaar en/of onderhandelbaar maar niet afdwingbaar bij verhuurder.

- MVI eisen voor huur en aankoop uit het milieucriteria document (zie www.pianoo.nl);
- Monitoren van het energiegebruik door een slimme hoofdmeter en submeters op de gebouwgebonden installaties verbonden aan een EBS. Jaarlijkse rapportage aan het RVB door verhuurder;
- Verhuurder wordt aangemerkt als drijver van een inrichting (eigenaar van een gebouw) en neemt conform de demarcatielijst uit de huurovereenkomst alle gebouwgebonden energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder;
- Verhuurder levert jaarlijks een duurzame exploitatierapportage aan met, onder andere, een gebouwspaspoort;
- Verhuurder sloop conform BRL SVMS-007;
- Nieuwe vloerbedekking, scheidingswanden en plafondplaten zijn van ten minste 30% non virgin-materiaal en worden 100% demontabel aangebracht.

Wettelijk eisen RVO (Energiebesparingsplicht)

Per 1 december 2023 gaat de volgende ronde Informatieplicht energiebesparing in. Vanaf die datum gelden alle geactualiseerde maatregelenlijsten energiebesparing. Dat zijn erkende maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder. Met deelname aan de routekaartenaanpak kan van deze termijnen worden afgeweken en geldt een uiterste datum van 2027.

Voorwaarde daarbij is wel dat uiteindelijk de verduurzaming van het rijksvastgoed verder gaat dan wettelijk vereist is: het moet een bovenwettelijke aanpak worden. Dit zal gelden voor onze locaties in Assen en Zwolle.

Na indiening van de rapportages in het kader van de informatieplicht kan eind 2023 een nieuw overzicht gegenereerd worden over de mate van implementatie van energiebesparende maatregelen binnen het rijksvastgoed. De relevante maatregelen die gelden voor RVO-locaties zullen tevens worden opgenomen in de (SKAO) maatregelenlijst van RVO. Daarnaast zullen we ook uitdraag uitvoeren voor de niet RIJKs locaties bij gebouweneigenaar.

Voor elektriciteitsbesparing wordt onnodige aanlichten van de panden uitgezet, en onderzocht wordt of we de verlichting van onze gebouwen uit kunnen zetten, zonder dat dit leidt tot onveilige donkere plekken in de stad, en waar energiemanagement van gebouwen nog beter kan. Dit is een doorlopend proces.

Onderstaande plaatje toont stand van zaken voor de kantoren van RVO specifiek:

Let wel: Voor de locatie Assen en Zwolle zijn renovatie en her/nieuwbouw plannen in vergevorderd stadium.

De genoemde wettelijke eisen en ambitie zijn hierin meegenomen. Bij realisatie kunnen de besparingen in beeld worden gebracht en vertaald worden naar de energie labels en nieuwe energieprestaties van onze kantoren. Gewenste niveau is nog niet bereikt maar er worden plannen en stappen gemaakt.

Daarnaast zal de Rijksoverheid per direct een reductie van 15% op het gasverbruik moeten realiseren in de periode van 1 augustus 2022 tot en met 31 maart 2023. Samen met de Concern Dienstverleners zijn wij als RVO van start gegaan om onderstaande maatregelen om het gasverbruik van het RIJK met 15% te reduceren (mede in kader van de actie "De knop moet om") te implementeren.

Maatregelen

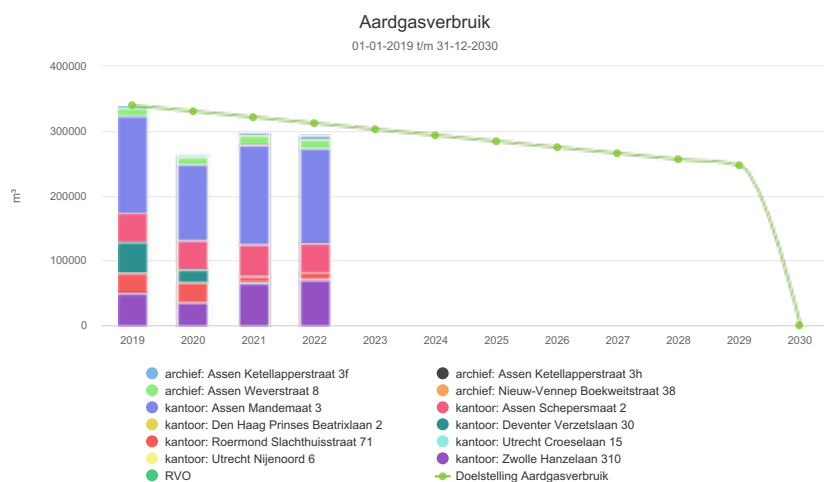
DGDOO heeft met de concerndienstverleners een lijst met beoogde aanvullende maatregelen opgesteld (doel 15% gasreductie tov. het gemiddelde gasverbruik van de afgelopen vijf jaar) te realiseren naast de vernieuwing en renovatieplannen:

- Voortzetting – 2 graden omlaag naar minimaal 19 graden verwarming in de Rijkskantoren: Toelichting; Deze opdracht is bijna afgerond en uitgevoerd voor alle kantoren, tenzij dit installatietechnisch niet mogelijk was. Zou oorspronkelijk alleen voor 2022 gelden. Voortzetten levert een extra reductie op. Verwachte reductie: 7%

- Technische maatregelen in panden:
- Toelichting; Nalopen en aanpassen van instellingen van installaties. Verkorten van kloktijden, onderzoek en actie bij onverwacht veel energieverbruik van panden met goede energie labels. Mogelijk uitzetten van verwarming in parkeergarages.
- Verwachte reductie: 1-3% voor de gehele portefeuille. Mogelijk 10% bij individuele panden.
- Gedragsmaatregelen in panden:
- Toelichting; Voorkomen dat warmte of energieverbruik weglekt door beter gedrag van gebruikers te stimuleren of daarop te sturen. Sluiten van ramen, deuren, uitzetten van ongebruikte installaties. Communicatie naar de medewerkers.
- Verwachte reductie: 1-3% voor de gehele portefeuille
- Sluiten van panden op vrijdagen en rond kerstvakantie periode:
- Toelichting; Een dagsluiting aansluitend aan het weekend waarbij het pand eerder of langer blijft in de 'weekend' instelling voor verwarming (en verlichting).
- Verwachte reductie: 1-3% voor kleinere panden, tot 6,5% voor grotere panden over het hele stookseizoen.
- Partieel sluiten van panden:
- Toelichting; Slechts toepasbaar bij beperkt aantal panden, die verwarmen in zones, bijvoorbeeld bij een aparte vleugel.
- Verwachte reductie: Heeft nader onderzoek nodig, maar bij geschikte panden een maatregel met potentie, met name als maatregel voor de gehele winter of koudste maanden.

Ten slotte zal door deels afstoten van magazijnen/archief en de te verbouwen en/of gerenoveerde panden in de tijd RVO zoveel mogelijk van het gas afgaan waardoor gas verbruik significant zal afnemen. RVO is hier mee op koers en kan de doelstelling realiseren, er vanuit gaande dat plannen tot uitvoering komen.

Zie voor resultaten voor gas verbruik afname hier onder.

Aardgasverbruik (m³)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
archief: Assen Ketellapperstraat 3f	4.249,00	4.277,00	4.761,00	6.109,00								
archief: Assen Ketellapperstraat 3h	569,00											
archief: Assen Weverstraat 8	11.915,00	11.629,00	14.214,00	13.939,00								
archief: Nieuw-Vennep Boekweitstraat 38	519,00	434,00	434,00									
kantoor: Assen Mandemaat 3	150.197,20	117.628,22	153.778,41	145.374,21								
kantoor: Assen Schepersmaat 2	43.954,68	43.600,91	48.628,77	44.859,63								
kantoor: Den Haag Prinses Beatrixlaan 2			0,00									
kantoor: Deventer Verzetslaan 30	47.498,44	20.274,51										
kantoor: Roermond Slachthuisstraat 71	31.424,48	31.424,48	10.035,31	10.659,27								
kantoor: Utrecht Croeselaan 15			0,00	0,00								
kantoor: Utrecht Nijenoord 6		196,58	410,56	2.760,00								
kantoor: Zwolle Hanzelaan 310	49.345,28	35.199,72	65.541,62	69.048,63								
RVO	0,00											
Totaal	339.672,08	264.664,42	297.803,67	292.749,73								
Doelstelling Aardgasverbruik	339.672,08	330.399,03	321.125,98	311.852,93	302.579,89	293.306,84	284.033,79	274.760,74	265.487,70	256.214,65	246.941,60	0,00

Aardgasverbr.(m³)*1000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Totaal	340	265	298	293								
Doelst. Aardgasverbruik	340	330	321	312	303	293	284	275	265	256	247	0
Totaal	100%	78%	88%	86%								
Doelst. Aardgasverbruik	100%	97%	95%	92%	89%	86%	84%	81%	78%	75%	73%	0

4.12. Reductiedoelstelling Afval (Scope 3)

Hier ligt de aandacht voor al bij het monitoren, inregelen en uitvoering van het de RIJKS contracten samen met de CDV's met inventarisatie en uniform rapporteren van de stromen per pand.

let op: door opname bouwafval in de cijfers ontstaat een afwijkend beeld. Deze stroom hoort thuis bij de interne verbouwingen en maken formeel geen deel uit van de reguliere afval stroom in het kantoor.

Reductiepad

RVO kan binnen de eigen organisatie een hoge invloed uitoefenen de hoeveelheid afval dat vrijkomt als gevolg van werkzaamheden door met beleid op inkoop en het scheiden en inzamelen van afval te sturen.

Per 1 januari 2023 worden de afvalstromen van de Rijksoverheid anders verwerkt. In de nieuwe opzet wordt er op milieu-impact gerapporteerd waardoor elke locatie zijn footprint kan zien op het gebied van afval. De verwachting is dat in het eerste kwartaal 2023 de eerste rapportages zullen verschijnen. Hier zetten we samen met CDV's op in om verder te reduceren.

Maatregelen voor minder afval:

- Hybride werken, leidt tot 40% minder kantoorbezetting wat de totale hoeveelheid afval van RVO reduceert. Het is aannemelijk dat het effect van hybride werken niet zo groot zal zijn, maar wel degelijk significant. Let wel in de thuissituatie ontstaat ook afval wat onder huishoudelijk afval zal worden geregistreerd.
- Bij de inkoop afspraken met leveranciers maken over het aanbieden van recyclingmogelijkheden bij end-of-life van de goederen die ingekocht worden.
- Bij inkoop afspraken maken met leveranciers over het terugnemen van verpakkingsmateriaal en het terugdringen van het gebruik van verpakkingsmateriaal. Let wel dat met terugnemen afval nog wel blijft bestaan.
- Afspraken maken met de werkzame cateringbedrijven in de kantoorpanden van RVO over het verminderen van de hoeveelheid swill die vrijkomt door voedselverspilling tegen te gaan.

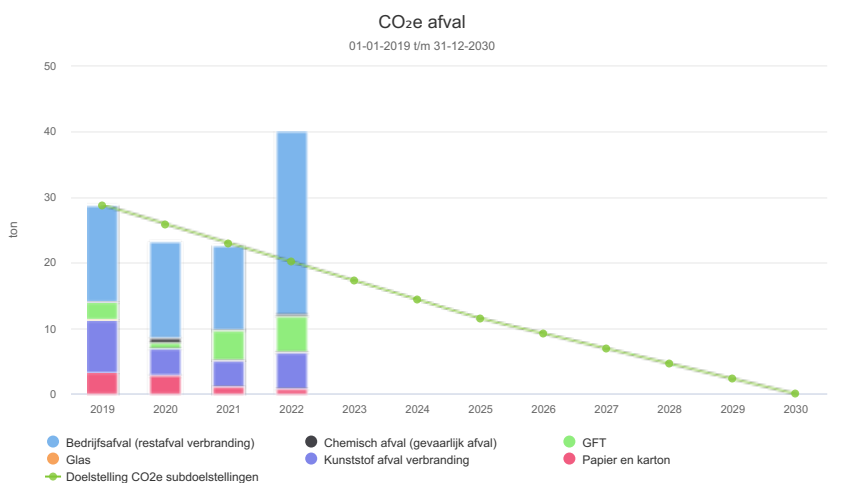
Maatregelen voor minder verbranden

Om dit te kunnen bereiken is RVO zeer afhankelijk van haar ketenpartners: afvalverwerkers en de Rijksbrede Categorie Afvalzorg en Grondstoffenmanagement die de mantelcontractafspraken verzorgt. Zelf kan RVO zich richten op het zo schoon mogelijk aanbieden van afval aan de verwerker, zodat er zo min mogelijk afval bij de verbranding terecht komt. Maatregelen die RVO kan inzetten:

- Intern communiceren over het belang van schone gescheiden afvalstromen (gedrag interventie).
- Analyse van het aangeboden restafval. Door de restafvalstroom beter te analyseren (lees: zakken openmaken en bekijken wat erin zit) kunnen gerichte maatregelen genomen worden.
- Schone koffiebekers: Koffiebekers zijn vaak zo vervuild met ander afval dat dan verbranding op dat moment de enige optie is. Medewerkers moeten bewust worden dat vuile koffiebekers (bijvoorbeeld omdat er restafval in wordt gedaan) niet kunnen worden gerecycled.
- Inzet eigen koffiebekers.

Op basis van de verzamelde data in deze ketenanalyse kan geconcludeerd worden dat de doelstelling vanuit RVO om in 2025 maximaal 60% van de uitstoot te reduceren nog niet behaald en ambitieus is gezien vanuit RVO.

De koers is uitgezet om met gerichte maatregelen doelstelling te realiseren.

CO ₂ e afval (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedrijfsafval (restafval verbranding)	14,63	14,76	12,87	28,04								
Chemisch afval (gevaarlijk afval)	0,24	0,70	0,19	0,24								
GFT	2,62	1,01	4,45	5,49								
Glas	0,02	0,02	0,08	0,10								

CO ₂ e afval (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Kunststof afval verbranding	8,06	4,13	4,01	5,46								
Papier en karton	3,16	2,68	1,07	0,78								
Totaal	28,73	23,30	22,67	40,11								
Doelstelling CO ₂ e subdoelstellingen	28,73	25,85	22,98	20,11	17,24	14,36	11,49	9,19	6,89	4,60	2,30	0,00

CO ₂ e afval (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Totaal	28,73	23,3	22,67	40,11								
Doelstelling CO ₂ e afval	28,73	25,85	22,98	20,11	17,24	14,36	11,49	9,19	6,89	4,6	2,3	0
Totaal	100%	81%	79%	140%								
Doelstelling CO ₂ e afval	100%	90%	80%	70%	60%	50%	40%	32%	24%	16%	8%	0%

4.13. Reductiedoelstelling ICT (Scope 3)

Hier ligt de aandacht vooral bij het vergroenen van de datacentra en voor de soft/hardware op de samenwerking met DICTU en met de IMP regisseur die op gebied van ICT in de lead is voor RVO.

Reductiepad

Alle inkoop via Categoriemanager ICT wordt uitgevraagd op hoogst mogelijke sustainable voorwaarden en mogelijkheden die de markt biedt. RVO heeft het Manifest maatschappelijk verantwoord inkopen 2016-2020 ondertekend die ondersteunt MVI effectief inzetten om een concrete bijdrage te leveren aan de realisatie van beleidsdoelen. Er is een nieuw Manifest MVI 2022-2025. Verdere uitwerking in een geactualiseerd actieplan voor RVO (specifiek) loopt.

Via onze ICT Dienstverlener DICTU en IMP brengen wij naast de inzet van devices en infrastructuur ook verbruik datacentra beeld waar opslag plaatsvindt (cloud). Reductie via groene stroom afname door datacentra en actieve sturing op server inzet wordt uitgevraagd.

Maatregelen voor ICT-hardware:

- Reduceren bij Inkoop: samen met DICTU moet RVO bepalen welke hardware ze inkoop op basis van de impact uit de LCA's aan te leveren bij aangaan contracten. Door de meest duurzame opties te kiezen kan RVO haar footprint reduceren voor wat betreft nieuwe inkoop.
- Aanwenden inspraak op energie verbruik van datacentra: samenwerken met DICTU om opslag onder te brengen bij Datacenters die gebruik maken van groene stroom. Anders verplaatsing storage.
- Gebruik laptops indien mogelijk 5 jaar en beeldschermen laten staan totdat ze technisch afgeschreven zijn. Voor laptops geldt dat alle A-merken tot 5 jaar na verkoop nog originele reserveonderdelen kunnen leveren.
- Gebruik smartphones minimaal drie jaar en bij voorkeur vier jaar – selectie op fabrikanten die langdurige softwareondersteuning bieden.

Maatregelen voor datacentra

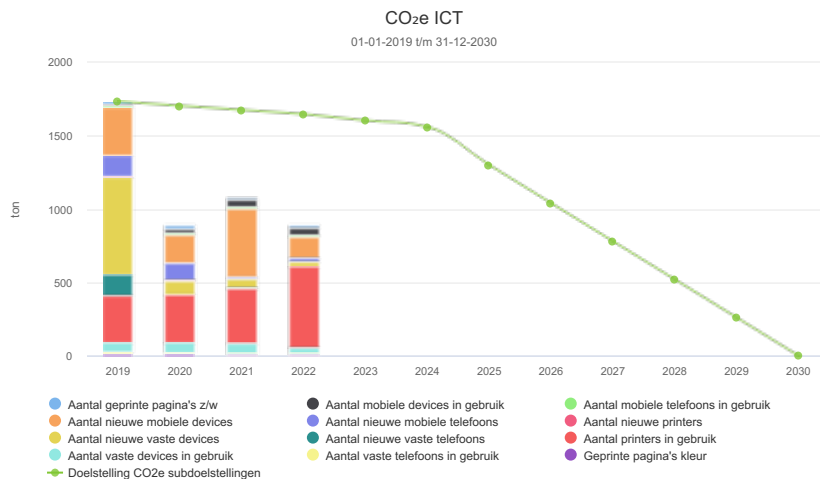
- Vergroenen van de energievoorziening middels geaccepteerde GVO's
- Verkennen of servers op spaarstand kunnen werken. Afdwingen powersave standen.

Het is tot nu toe lastig gebleken om te bepalen hoeveel apparaten nieuw worden aangeschaft door RVO. Dit komt voornamelijk doordat DICTU de apparaten voor verschillende diensten inkoop. Apparaten kunnen uitgewisseld worden tussen de verschillende diensten. De RVO heeft dan niet meer inzichtelijk wanneer deze apparaten zijn aangeschaft. De productie van nieuwe apparatuur is verantwoordelijk voor naar schatting zo'n 40-50% van de CO₂ uitstoot door ICT.

Electriciteit is alleen het verbruik van datacentra. Het is bij de datacentra die RVO nu gebruikt. Niet mogelijk om het verbruik per klant te bepalen. Het energieverbruik wordt per serverrack gerapporteerd. Deze worden gebruikt door alle diensten van EZK. Voor RVO is een schatting gemaakt op basis van de hoeveelheid FTE.

Gezien de te verwachten reductiepercentages op met name groene stroom en hardware door verlengen van gebruiksperiode kunnen doelstellingen worden gerealiseerd. Aan nadere kwantificering voor RVO specifiek wordt gewerkt samen met stakeholder DICTU.

Op basis van de mogelijke maatregelen is het mogelijk om de komende jaren de impact van de keten flink te reduceren. De stip op de horizon is gezet om met de koers gericht de doelstellingen te realiseren.

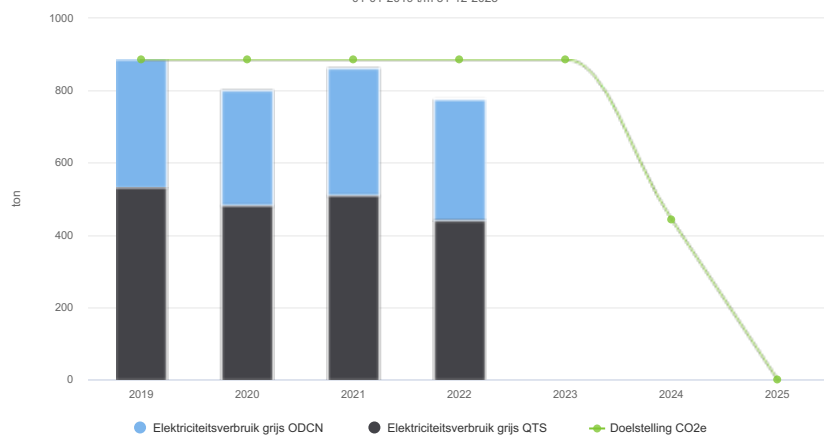

CO ₂ e ICT (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Aantal geprinte pagina's z/w	15,82	24,87	14,06	17,98								
Aantal mobiele devices in gebruik	10,08	25,55	43,68	45,72								
Aantal mobiele telefoons in gebruik	13,92	14,92	14,46	15,53								
Aantal nieuwe mobiele devices	326,98	194,36	461,32	143,83								
Aantal nieuwe mobiele telefoons	144,00	115,20	14,40	28,80								
Aantal nieuwe printers	5,40	1,35	1,35	0,00								
Aantal nieuwe vaste devices	663,79	99,69	65,74	36,33								
Aantal nieuwe vaste telefoons	141,26	0,96	6,62	0,05								
Aantal printers in gebruik	323,61	326,83	370,30	549,01								
Aantal vaste devices in gebruik	61,90	68,51	68,70	43,28								
Aantal vaste telefoons in gebruik	13,59	6,25	6,14	2,89								
Geprinte pagina's kleur	11,15	12,92	9,01	9,27								
Totaal	1.731,51	891,41	1.075,79	892,70								
Doelstelling CO ₂ e subdoelstellingen	1.731,51	1.702,07	1.673,50	1.644,93	1.601,64	1.558,35	1.298,63	1.038,90	779,18	519,45	259,73	0,00

CO ₂ e ICT (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Totaal	1.732	891	1.076	893								
Doelstelling CO ₂ e ICT	1.732	1.702	1.674	1.645	1.602	1.558	1.299	1.039	779	519	260	0
Totaal	100%	51%	62%	52%								
Doelstelling CO ₂ e ICT	100%	98%	97%	95%	92%	90%	75%	60%	45%	30%	15%	0%

CO₂e energieverbruik datacentra

01-01-2019 t/m 31-12-2025

CO ₂ e energieverbruik datacentra (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Elektriciteitsverbruik grijs ODCN	352,40	318,44	351,73	335,18			
Elektriciteitsverbruik grijs QTS	533,10	482,95	510,45	440,22			
Totaal	885,50	801,39	862,18	775,40			
Doelstelling CO ₂ e	885,50	885,50	885,50	885,50	885,50	442,75	0,00

CO ₂ e energieverbruik datacentra (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal	885,5	801,39	862,18	775,4			
Doelstelling CO ₂ e	885,5	885,5	885,5	885,5	885,5	442,75	0
Totaal	100%	91%	97%	88%			
Doelstelling CO ₂ e	100%	100%	100%	100%	100%	50%	0%

4.14. Reductiedoelstellingen Duurzaam Hybride werken (Scope 3):

Hybride werken heeft veel aandacht in de organisatie, meerdere onderdelen houden zich bezig met deze

ontwikkelingen. Gesprekken lopen met belanghebbende om CO₂-reductie op de agenda te houden. Gesprekken zijn gestart met ketenpartners op gebied van Duurzaam Hybride werken hoe uitstoot voorkomen kan worden van woon-werk en inrichting van de thuiswerkplek. Het is niet de bedoeling de reductie van uitstoot van kantoor naar privéwoning van medewerkers te verplaatsen. Hier zal bij maatregelen rekening mee worden gehouden.

Reductiepad

Om Scope 3 emissies te reduceren, dienen maatregelen te worden genomen bij twee ketenstappen: woon-werkverkeer en energieverbruik (gas en stroom) thuis.

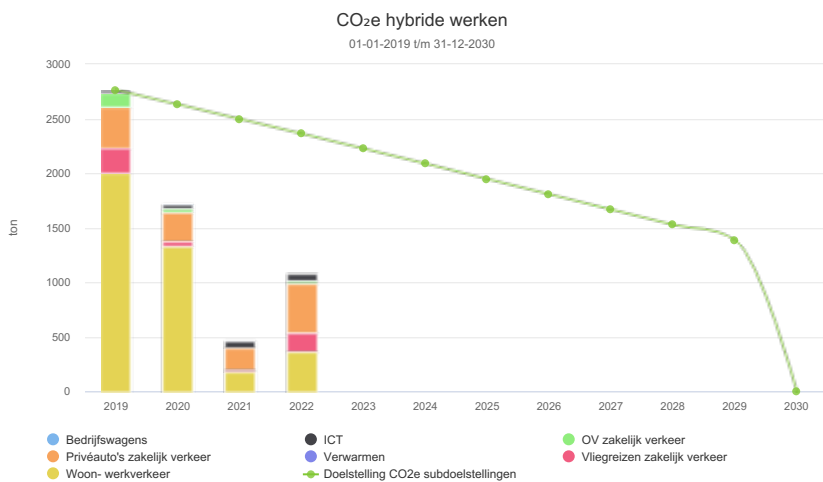
maatregelen

Bij woon-werkverkeer is een gemiddelde CO₂-reductie van 36% te behalen in de uitstoot als gevolg van woon-werkverkeer door medewerkers deels thuis te laten werken.

Met reizen van medewerkers is een gemiddelde reductie van 24% te behalen in de uitstoot als gevolg van zakelijke reizen door medewerkers minder te laten reizen (vermindering van vliegreizen, met name buiten de EU en inzets andere duurzame transportmogelijkheden in de categorie zakelijke reizen).

Energieverbruik thuis door het reductiepotentieel te benutten middels het verduurzamen van de energiemix van de privéwoningen van medewerkers. Hier voor loopt het project Groen regeling medewerker en biedt de CAO ruimte voor duurzaamheid investeringen in de woning (middels budget). Er wordt nog gewerkt aan een schatting van het energieverbruik thuis.

In de grafiek bevat ICT het energieverbruik van mobiele telefoons en devices van RVO.

CO ₂ e hybride werken (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedrijfswagens	7,49	6,41	0,00	0,00								
ICT	23,99	40,47	58,14	61,25								
OV zakelijk verkeer	131,40	39,95	7,44	28,24								
Privéauto's zakelijk verkeer	370,36	265,42	200,68	448,16								
Verwarmen	0,00											
Vliegreizen zakelijk verkeer	230,92	43,23	19,49	174,76								
Woon-werkverkeer	2.000,68	1.328,98	179,77	369,42								
Totaal	2.764,85	1.724,47	465,52	1.081,83								
Doelstelling CO ₂ e subdoelstellingen	2.764,85	2.631,16	2.496,88	2.362,59	2.225,67	2.088,76	1.947,82	1.808,32	1.668,83	1.529,33	1.389,14	0,00

CO ₂ e hybride werken (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Totaal	2.765	1.724	466	1.082								
Doelstelling CO ₂ e subdoelstellingen	2.765	2.631	2.497	2.363	2.226	2.089	1.948	1.808	1.669	1.529	1.389	0
Totaal	100%	62%	17%	39%								
Doelstelling CO ₂ e	100%	95%	90%	85%	80%	76%	70%	65%	60%	55%	50%	0%

5. Initiatieven

RVO is initiator en deelnemer aan vele initiatieven die zich richten op CO₂-reductie binnen en buiten de eigen organisatiescope. Voor de CO₂-Prestatieladder dient minimaal aan één initiatief actief te worden deelgenomen.

RVO idee(intern)

Dit is een ideeën box voor medewerkers om (duurzame) ideeën die er zijn binnen de organisatie in te dienen. Dat is het RVO idee. Ook dit jaar zijn er weer diverse duurzame ideeën ingebracht die zo mogelijk worden opgepakt en doorgevoerd.

Het is alweer maart en RVO IDEE is alive & kicking. De Circulaire Week heeft bijna 100 nieuwe ideeën opgeleverd die wij nu met het RVO IDEE Promoteam aan het behandelen zijn. Ideeën teller gaat naar

de #600 toe.

Green Business Club Den Haag Beatrixkwartier (GBCB)

RVO is als één van de 11 participanten betrokken bij het verduurzamen van het Beatrixkwartier in de Green Business Club Den Haag Beatrixkwartier (GBCB).

In 2022 maakten we met veel partners, participanten en andere experts uit ons netwerk impact. Lokaal in het Beatrixkwartier werden mooie projecten gestart, en onderzoek gedaan, acties uitgevoerd en nieuwe plannen gemaakt. Kortom: een jaar waarin veel is bedacht, ontwikkeld en gerealiseerd. We geven een greep uit de verschillende projecten met grote dank aan de brede achterban.

Afval reductie -> eind januari is de projectgroep bij elkaar gekomen. Nina van den Berg (GBC NL) was er ook bij aangehaakt, zij gaat alle participanten contacteren inzake afvalreductie. Ambitie gesteld (percentage afval). Hier is een project team mee aan de slag. Het interpreteren van de data en hoe dit te gebruiken. Ook RVO neemt deel aan dit team.

Energiereductie: Road map/dashboard naar 2030 -> acties die voortvloeien uit de road map (verbruik pand optimaliseren). Successen delen en vragen om een overzicht te maken van wat er gedaan is en wat er op de planning staat. 'Energie neutraal Beatrixkwartier voor 2030'.

In april is tijdens de participantenbijeenkomst het jaarplan gedeeld, kansen op het vlak van mobiliteit en logistiek besproken en is een spiegel voorgehouden waar we staan op de routekaart naar een energieneutraal Beatrixkwartier in 2030. Er zit beweging in en er zijn mooie successen behaald met duidelijke aantoonbare energie- en uitstootbesparingen, maar er is ook nog genoeg werk aan de winkel.

Green Business Club Utrecht (GBCU)

RVO is binnen de Green Business Club Utrecht (GBCU) één van de 18 participanten rondom het stationsgebied Utrecht Centraal.

De GBCU wil dat het stationsgebied in Utrecht een plek in de stad wordt waar het prettig is om te werken, wonen en te verblijven in de periode dat het gebied volop in ontwikkeling is. Daar waar de Gemeente Utrecht zich richt op de lange termijn, vormt de Green Business Club Utrecht een netwerk dat de verbinding maakt naar het nu: met de bedrijven in het stationsgebied zorgt de GBCU er gezamenlijk voor dat het gebied ook in de tussentijd prettig, leefbaar en duurzaam is.

Het afgelopen jaar is er veel gerealiseerd. De verschillende werkgroepen hebben de lat hoog gelegd, waarbij RVO participeert in de Energiewerkgroep.

Ook in 2022 heeft de club niet stil gezeten! Per werkgroep in een notendop een korte toelichting waar ze zich mee bezig hielden.

Terugblik Circulair

De GBCU Zero Waste Hackathon vond plaats. Verschillende initiatieven pitchten hun ideeën. Fungi Factory heeft bij diverse participanten gestaan. [Seats2Meet Utrecht CS](#) vertelt meer over hoe de Fungi Factory bij hen werd ingezet. De WasteBar heeft op verschillende evenementen in Utrecht gestaan, waaronder bij de Lomboktuin. Greenside en Billie Cup zijn ook actief in het Utrechtse Stationsgebied. De DoneerRing is nu geplaatst bij onze collega's in Zaanstad.

Terugblik Zero Emissie

Er zijn verschillende poortonderzoeken uitgevoerd. Het 12-stappenplan van de HvA wordt aangehouden om aan de slag te gaan met Zero Emissie Goederenvervoer. Een afsluitende kennissessie volgt in maart.

Terugblik Energie

Met de Campagne 'mag het licht uit' zijn we met straatnieuws de straat opgegaan om foto's te maken van waar de lichten nog aanstaan. Tijdens het [Stakeholdersontbijt](#) ondertekenden Bouwinvest en EBN B.V. het convenant 'Utrecht Centraal energieneutraal in 2030'. Als RVO participeren wij zoals aangegeven in deze werkgroep.

Terugblik Levendig

Het afgelopen jaar heeft de werkgroep een herijk sessie gehad. Daar kwam uit dat er minder op levendigheid wordt ingezet, maar meer op groen. Verder zijn er ook projecten afgerond, zoals [de Lomboktuin/Pluktuin](#). Creative Valley organiseerde een vrijwilligersdag om de tuin mooi te maken. Neem gerust een kijkje! Onze Duurzame daken expositie is van ANNE naar Hof van Cartesius verhuisd. Het onderzoek Klimaatadaptatie is uitgevoerd, met een leuke inspiratiesessie in de zomer en werksessie in het najaar. Onze plannen 2023 zijn gestoeld op dit onderzoek.